

Fiskalna decentralizacija i fiskalna neravnoteža u državama članicama Europske unije

*Anto Bajo**

*Marko Primorac***

UDK 336.225.2:352
35.071.6

Original scientific paper / izvorni znanstveni rad

Received / primljeno: 15. 10. 2013.

Accepted / prihvaćeno: 21. 3. 2014.

Cilj rada je utvrditi stupanj fiskalne decentralizacije i fiskalne neravnoteže u Hrvatskoj u usporedbi s drugim državama EU i testirati hipotezu o relativnoj fiskalnoj centraliziranosti i okomitoj fiskalnoj neuravnoteženosti Hrvatske. Stupanj fiskalne decentralizacije procjenjuje se koeficijentima decentralizacije prihoda, rashoda, poreznih prihoda i rashoda za zaposlene, kao i udjelom poreznih prihoda u ukupnim prihodima lokalnih jedinica. Fiskalna neravnoteža utvrđena je izračunom Hunterovih koeficijenata. Rezultati istraživanja upućuju na relativnu fiskalnu centralizira-

* Dr. sc. Anto Bajo, izvanredni profesor na Katedri za financije Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i istraživač Instituta za javne financije u Zagrebu (associate professor at the Chair of Finances, Faculty of Economics, University of Zagreb and researcher at the Institute of Public Finances in Zagreb, e-mail: bajo@ijf.hr)

** Dr. sc. Marko Primorac, viši asistent na Katedri za financije Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (senior assistant at the Chair of Finances, Faculty of Economics, University of Zagreb, e-mail: mprimorac@efzg.hr)

nost prihoda, rashoda i rashoda za zaposlene Hrvatske u usporedbi s ostalim državama članicama EU. Hrvatska je po decentralizaciji poreza bliska prosjeku država članica EU. Okomita fiskalna neravnoteža u Hrvatskoj manja je nego u ostalim državama članicama EU.

Ključne riječi: fiskalna decentralizacija, fiskalna neravnoteža, Hunterov koeficijent, Hrvatska, EU

1. Uvod

Fiskalna decentralizacija označuje prijenos ovlasti i odgovornosti za pružanje javnih funkcija sa središnje na niže razine vlasti – lokalne jedinice. Države u skladu sa zemljopisnim, društvenim, ekonomskim i političkim obilježjima neizravno određuju intenzitet decentralizacije. Prenošenjem odgovornosti za pružanje određenih javnih funkcija sa središnje na niže razine vlasti, središnja država trebala bi lokalnim jedinicama ustupiti i dio prihoda za financiranje prenesenih funkcija. Međutim, prihodi ustupljeni lokalnim jedinicama često nisu dovoljni za financiranje prenesenih funkcija, što dovodi do okomite fiskalne neravnoteže.

Iako znanstvena literatura obiluje različitim mjerama fiskalne decentralizacije i fiskalne neravnoteže, u biti ne postoje referentne vrijednosti pokazatelja temeljem kojih bi se određena država mogla karakterizirati fiskalno (de)centraliziranom ili (ne)uravnoteženom. Međutim, usporedba s drugim zemljama može poslužiti kao vrlo dobar orijentir.

Cilj rada je analizirati stupanj fiskalne decentralizacije i fiskalne ravnoteže u Hrvatskoj u usporedbi s drugim državama članicama EU. Stupanj fiskalne decentralizacije procjenjuje se koeficijentima decentralizacije prihoda, rashoda, poreznih prihoda i rashoda za zaposlene kao i udjelom poreznih prihoda u ukupnim приходima lokalnih jedinica. Fiskalna neravnoteža utvrđena je izračunom Hunterovih koeficijenata. Na temelju usporedbe navedenih pokazatelja za Hrvatsku s prosjekom novih (EU 12)¹ i starih (EU 15) te svih (EU 27) zemalja članica EU, testira se hipoteza o relativnoj fiskalnoj centraliziranosti i neuravnoteženosti Hrvatske. Ako su

¹ Iako se skraćenica EU-12 najčešće koristi za prvih 12 (starih) članica EU, radi jednostavnosti u radu se skraćenicom EU 12 označuje 12 novih zemalja članica koje su pristupile EU prije Hrvatske. To su: Bugarska, Cipar, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Mađarska, Malta, Poljska, Rumunjska, Slovačka i Slovenija.

pokazatelji decentralizacije za Hrvatsku veći od prosjeka EU, hipoteza o fiskalnoj centraliziranosti Hrvatske se odbacuje. Hipoteza o relativnoj fiskalnoj neuravnoteženosti prihvaća se ako Hunterovi koeficijenti za Hrvatsku budu manji od prosjeka EU.

Detaljna analiza trendova i pojedinačna usporedba država članica EU s Hrvatskom bila bi suviše opsežna. Stoga se u radu Hrvatska uspoređuje s prosječnim vrijednostima pojedinih pokazatelja u starim i novim državama članicama te svim državama članicama (bez Hrvatske). Hrvatska je u analizama izdvojena jer podaci korišteni u radu obuhvaćaju razdoblje 1995.–2011., a Hrvatska je postala članicom EU u srpnju 2013. Do tada je EU imala 27 članica, stoga se za sve države članice koristi oznaka EU 27.

U Hrvatskoj postoji nekoliko radova koji se bave analizom fiskalne decentralizacije i okomite fiskalne neravnoteže u Hrvatskoj i ostalim državama EU. Tako je Blažić (2004) usporedno analizirala fiskalnu decentralizaciju u Hrvatskoj sa zemljama EU i tranzicijskim zemljama (novim članicama EU). Zbog podatkovnih ograničenja obavila je statičku analizu u kojoj su pokazatelji decentralizacije izračunati za pojedine zemlje EU samo u određenim godinama (od 1997. do 1999. za stare EU članice, a za tranzicijske zemlje – uključujući i Hrvatsku – za 2001.). Blažić izračunom i usporedbom odabranih pokazatelja (udio lokalnih prihoda u ukupnim приходима опće државе, udio lokalnih prihoda i potpora u ukupnim приходима i potporama опće државе te udio lokalnih rashoda u ukupnim rashodima опće државе) zaključuje da je Hrvatska po odabranim pokazateljima ispod prosjeka promatranih skupina zemalja. Do sličnih zaključaka za Hrvatsku došli su i Rekhviashvili (2001) i Swianiewicz (2003). Jurlina Alibegović i suradnice (2013) analiziraju fiskalnu decentralizaciju u Hrvatskoj od 2000. do 2011. te daju statičku usporedbu omjera prihoda lokalnih jedinica i konsolidiranih prihoda опće државе Hrvatske i ostalih zemalja članica Europske unije (EU 27) u 2011. Autorice zaključuju da Hrvatska 2011. ima centraliziranije prihode od prosjeka EU 27. Ekonomski institut detaljnije uspoređuje udio nekonsolidiranih prihoda i rashoda lokalne државе u приходима i rashodima опće државе za Hrvatsku i zemlje članice EU, i to u tri različite godine – 2000., 2005. i 2009. (EIZ, 2010). Europska komisija (EK, 2012) također analizira omjere lokalnih prihoda i rashoda u ukupnim приходима i rashodima опće државе članica EU za 1995., 2007. i 2010. godinu.

Proces fiskalne decentralizacije u Hrvatskoj *de facto* je započeo 2001., zbog čega je poželjno utvrditi intenzitet i trend decentralizacije nakon 2001. te ispitati u kojoj mjeri je decentralizacija praćena fiskalnom (ne)ravnotežom.

Iako ovo nije prvi rad posvećen fiskalnoj decentralizaciji u zemljama EU, njegov doprinos očituje se u kontinuitetu i duljini razdoblja analize (1995–2011) u kojem se promatraju različiti pokazatelji decentralizacije i mjere okomite fiskalne neravnoteže. Uz uobičajene pokazatelje, istraživanje je upotpunjeno i drugim pokazateljima decentralizacije poput stupnja decentralizacije poreznih prihoda, stupnja decentralizacije rashoda za zaposlene te udjela poreznih prihoda u ukupnim приходima lokalnih jedinica. Izračunati su Hunterovi koeficijenti kojima se može steći uvid u posljedice fiskalne decentralizacije na okomitu fiskalnu neravnotežu i usporediti okomitu fiskalnu neravnotežu u Hrvatskoj s državama članicama EU. Europska komisija (EK, 2012) analizira okomitu fiskalnu neravnotežu u zemljama EU izračunom omjera lokalnih rashoda i lokalnih poreza (djela lokalnih rashoda pokrivenih lokalnim porezima) u 1995. i 2010.

Nakon uvoda, u drugom dijelu prikazan je teorijski okvir za mjerenje fiskalne decentralizacije i utvrđivanje fiskalne neravnoteže. Treći dio posvećen je analizi odabranih pokazatelja fiskalne decentralizacije u Hrvatskoj i EU. Četvrti dio proučava kretanje fiskalne neravnoteže u Hrvatskoj i zemljama EU, a peti je dio zaključak.

2. Teorijski okvir

Literatura posvećena problemu fiskalne decentralizacije obiluje pokušajima pronalaženja primjerene mjere fiskalne decentralizacije, no konsenzus o najpotpunijoj i najtočnijoj mjeri nije postignut. Ebel i Yilmaz (2002) kao pokazateljem decentralizacije koriste se poreznom i neporeznom autonomijom, dijeljenjem poreza te fiskalnom ovisnošću (ovisnošću o pomoćima iz proračuna središnje države) lokalnih jedinica. DeMello (2002), uz fiskalnu ovisnost i stupanj decentralizacije, intenzitet fiskalne decentralizacije pokušava zahvatiti i pokazateljima porezne autonomije. U različitim oblicima pokazateljima autonomije i decentralizacije prihoda (naročito poreznih) koriste se i Stegarescu (2005) i Meloche et al. (2004), dok se Dziobek et al. (2010) kao pokazateljem fiskalne decentralizacije koriste stupanjem decentralizacije rashoda za zaposlene.

Pored fiskalnih pokazatelja, u literaturi se često kao mjere decentralizacije koriste i različiti nefiskalni pokazatelji. Stegarescu (2005: 306) navodi nekoliko takvih pokazatelja poput omjera zaposlenih u lokalnoj i općoj državi (Arıkan, 2004), broj lokalnih jedinica normaliziran brojem stanovnika (Oates, 1985) te broj nižih razina vlasti (*tiers of sub-central government*).

Schakel (2008: 145–148) opisuje nešto veći broj nefiskalnih pokazatelja decentralizacije, tj. indeksa koje su razvili Lane i Ersson (1999), Lijphart (1999), Hooghe i Marks (2001), Treisman (2002), Arzaghi i Henderson (2005) te Brancati (2006). U istom radu Schakel navodi i primjer kombiniranog pokazatelja decentralizacije (Woldendorp et al., 2000) koji sadržava i fiskalnu i nefiskalnu komponentu.

Omjer prihoda lokalne i opće države te omjer rashoda lokalne i opće države najčešće su korišteni pokazatelji fiskalne decentralizacije (Enikolopov, Zhuravskaya, 2007: 14, 15; Baskaran, 2010: 314). Što su ti omjeri veći, država je decentraliziranija. Glavni je nedostatak tih mjera zanemarivanje stupnja kontrole (autonomije) lokalnih jedinica nad utvrđivanjem poreznih stopa i poreznih osnovica (Meloche et al., 2004: 4), tj. ovlasti lokalnih jedinica u odlučivanju o prihodima i rashodima (v. Ebel, Yilmaz, 2002). Sukladno tome, Rodden (2004: 484) ističe da je za dobivanje potpunog uvida u stupanj decentralizacije rashoda važno utvrditi na koji se način rashodi financiraju: pomoćima iz proračuna (međuvladinim pomoćima), prihodima koji se dijele sa središnjom državom prema fiksnoj formuli ili vlastitim izvorima prihoda koji uključuju autonomno određene vlastite poreze, korisničke naknade i zaduživanje. Stupanj decentralizacije prihoda i rashoda su nepotpune mjere fiskalne decentralizacije jer je standardizacija fiskalnih varijabli u GFS-u² nužno eliminirala detalje o samoj strukturi fiskalnih sustava (Ebel, Yilmaz, 2002: 6). Unatoč tome, brojni znanstvenici – zbog njihove jednostavnosti, usporedivosti i dostupnosti podataka – koriste se upravo tim mjerama za procjenu intenziteta fiskalne decentralizacije.

U provođenju fiskalne decentralizacije središnja država gotovo uvijek prikuplja većinu poreznih prihoda, dok se na niže razine vlasti prenosi odgovornost za rashode koja nadilazi njihove mogućnosti financiranja prihodima nad kojima imaju autonomiju (Bird, 2003: 6). Drugim riječima, postoji gotovo globalni nedostatak vlastitih prihoda lokalnih jedinica u odnosu na njihove financijske potrebe (Smoke, 2003: 10). Ako lokalna jedinica nije sposobna samostalno prikupiti dovoljnu količinu prihoda za financiranje fiskalnih potreba, dolazi do pojave fiskalnog jaza (*fiscal gap*), tj. razlike između fiskalnih kapaciteta i fiskalnih potreba koja rezultira okomitom fiskalnom neravnotežom (*vertical fiscal imbalance*).³ Martinez-Vazquez i

² GFS, *Government Finance Statistics*, univerzalni je analitički okvir za prikaz ekonomskih aktivnosti javnog sektora.

³ Iako se pojmovi fiskalni jaz i fiskalna neravnoteža u literaturi često koriste kao sinonimi, osnovna razlika među njima je u tome što se problem fiskalnog jaza treba rješavati

Timofeev (2008: 164) fiskalni kapacitet definiraju kao sposobnost nekog područja da prikupi prihode za javnu potrošnju, uz zadanu razinu ekonomske aktivnosti unutar granica tog područja i prenesenu ovlast za dobivanje javnih prihoda iz te aktivnosti. Reschovsky (2007: 415) definira fiskalne potrebe kao iznos novca potreban nekom području za pružanje standardne razine javnih usluga koju propisuje središnja država.

Odgovornosti koje središnja država prenosi na niže razine vlasti (fiskalne potrebe) najčešće nisu osigurane dostatnim izvorima financiranja (veće su od fiskalnih kapaciteta lokalnih jedinica), što rezultira pojavom fiskalnog jaza. Fiskalni jaz ili (okomita) fiskalna neravnoteža pojedine razine vlasti može se najjednostavnije utvrditi kao proračunski višak ili manjak svake konsolidirane razine vlasti prije zaduživanja, ali nakon dijeljenja poreza i dodjele pomoći (Martinez-Vazquez, Boex, 2001: 45). Nešto sofisticiraniji način mjerenja fiskalne neravnoteže podrazumijeva utvrđivanje rashoda koje lokalna jedinica financira autonomnim prihodima (prihodima koje kontrolira). S obzirom na to da je pitanje autonomnosti lokalnih prihoda prilično diskutabilno, postoji nekoliko standardnih pokazatelja fiskalne neravnoteže (Hunter, 1977), a znanstvena i stručna literatura kontinuirano predlaže nove vrste tih pokazatelja (v. Sharma, 2007).

Hunterovi koeficijenti fiskalne neravnoteže lokalnih jedinica izračunavaju se utvrđivanjem dijela rashoda financiranih prihodima koje kontroliraju lokalne jedinice. Prvi koeficijent HK#1 neautonomnim lokalnim prihodima obuhvaća prihode od dijeljenja poreza i nenamjenske pomoći (koji uključuju pomoći za izravnane i ostale pomoći), drugi koeficijent HK#2 samo nenamjenske pomoći (za izravnane) i ostale pomoći, a treći koeficijent HK#3 tek ostale pomoći. Hunterovi koeficijenti fiskalne neravnoteže poprimaju vrijednosti u intervalu [0,1] pri čemu veće vrijednosti koeficijenata označavaju manju fiskalnu neravnotežu.

popunjavanjem jaza pomoćima, dok fiskalnu neravnotežu treba tretirati uravnoteženjem, tj. preraspodjelom ovlasti i odgovornosti (tj. fiskalnih kapaciteta i fiskalnih potreba) lokalnih jedinica. Za detaljniju raspravu o problemu neadekvatnog korištenja te pojmovnom razgraničenju tih dvaju termina v. Sharma, 2007.

Tablica 1. Pokazatelji okomite fiskalne neravnoteže

Pokazatelj	Formula
Hunterov koeficijent #1	$HK\#1 = 1 - \left(\frac{\text{dijeljenje poreza} + \text{nenamjenski transferi}}{\text{ukupni rashodi}} \right)$
Hunterov koeficijent #2	$HK\#2 = 1 - \left(\frac{\text{nenamjenski transferi}}{\text{ukupni rashodi}} \right)$
Hunterov koeficijent #3	$HK\#3 = 1 - \left(\frac{\text{ostali transferi}}{\text{ukupni rashodi}} \right)$

Izvor: Sistematizacija autora, prema: Hunter, 1977.

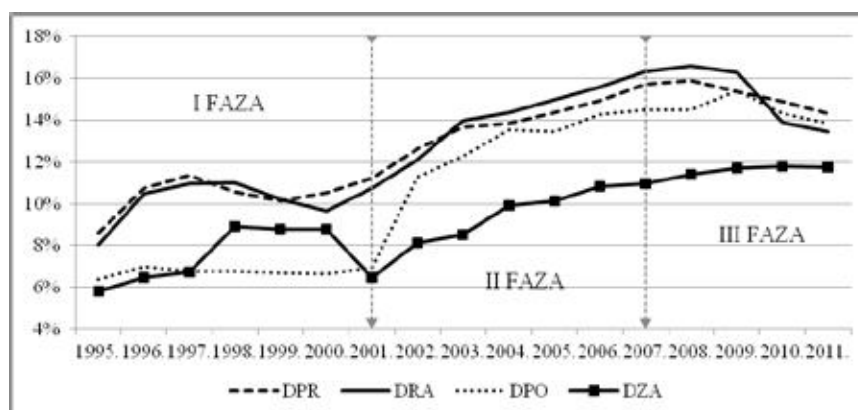
Izračun svih triju Hunterovih koeficijenata trebao bi pokazati da je $HK\#1 < HK\#2 < HK\#3$. Shah (2007: 17) ističe da fiskalnu neravnotežu treba ublažavati preraspodjelom odgovornosti, decentralizacijom poreza, snižavanjem poreza nametnutih od središnje države ili dijeljenjem porezne osnovice između središnje države i lokalnih jedinica (s ciljem otvaranja prostora za dodatno oporezivanje nacionalnih poreznih osnovica na lokalnoj razini). Problem fiskalne neravnoteže tek u krajnjoj nuždi treba rješavati dijeljenjem prihoda ili nenamjenskim pomoćima.

3. Stupanj fiskalne decentralizacije

Proces fiskalne decentralizacije u Hrvatskoj počeo je 2001. kada je dio lokalnih jedinica preuzeo pojedine decentralizirane funkcije. Preduvjeti za početak fiskalne decentralizacije postupno su se ispunjavali od 1994. kroz procese političke i administrativne decentralizacije. Fiskalna decentralizacija i fiskalno izravnjanje izravno ovise o razvijenosti sustava financiranja lokalnih jedinica.

U razvoju fiskalne decentralizacije i sustava fiskalnog izravnjanja u Hrvatskoj mogu se raspoznati tri faze. Prva faza trajala je od 1994. do 2001. – administrativna i politička decentralizacija. Druga faza trajala je od 2001. do 2007. – fiskalna decentralizacija. Treća faza traje od 2007. – reforma fiskalne decentralizacije i fiskalnog izravnjanja.

Grafikon 1. Stupanj fiskalne decentralizacije u Hrvatskoj od 1995. do 2011.

Napomena: DPR – omjer ukupnih prihoda lokalne i opće države, DRA – omjer ukupnih rashoda lokalne i opće države, DPO – omjer poreznih prihoda lokalne i opće države, DZA – omjer rashoda za zaposlene u lokalnoj i općoj državi

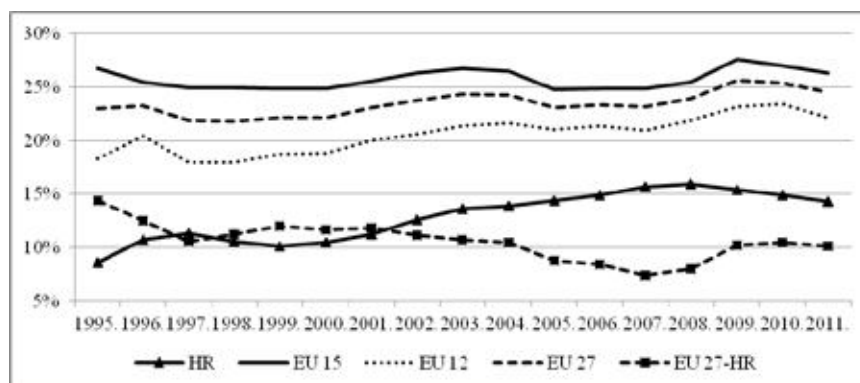
Izvor: Izračun autora na temelju podataka iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS) i vremenske serije podataka Ministarstva financija o prihodima i rashodima konsolidirane opće države za godine 1995.–2011.

Hrvatska ima tek desetak godina iskustva u provođenju fiskalne decentralizacije. Nakon neznatnih i nekonzistentnih fluktuacija vrijednosti stupnjeva decentralizacije koje obilježavaju prvu fazu razvoja sustava financiranja lokalnih jedinica, stupnjevi decentralizacije u drugoj i trećoj fazi uglavnom su u porastu. Učinci uspostave zakonodavnog okvira za provedbu fiskalne decentralizacije evidentni su na početku druge faze koju obilježava značajan porast stupnjeva decentralizacije prihoda, rashoda, poreza, ali i zaposlenih. Krajem promatranog razdoblja pokazatelji decentralizacije su u padu, vjerojatno pod utjecajem financijske krize. Radi veće kontrole nad prikupljanjem i trošenjem financijskih sredstava država je mjerama fiskalne politike neznatno centralizirala prihode i rashode. To je i opravdano jer je stabilizacija jedna od ključnih funkcija države koja se ne decentralizira (slično kao funkcija redistribucije). Pod utjecajem financijske krize, prihodi javnog sektora općenito su se smanjili, a država je intervencijama na prihodnoj strani proračuna (primjerice povećanjem stope PDV-a) donekle kompenzirala smanjenje poreznih prihoda, što nije bio slučaj na razini lokalnih jedinica. Smanjenje poreznih prihoda lokalnih jedinica u odnosu na relativno manje smanjenje poreznih prihoda na razi-

ni središnje države vodilo je smanjenju udjela poreznih i ukupnih prihoda lokalnih jedinica u prihodima opće države, odnosno smanjenjem stupnja decentralizacije poreznih i ukupnih prihoda. Slično je bilo i s rashodima.

Iako ne postoje referentne vrijednosti stupnja decentralizacije prema kojima bi se pojedina država mogla okarakterizirati kao fiskalno centralizirana ili decentralizirana, usporedba stupnjeva decentralizacije pojedinih država može poslužiti kao relativni pokazatelj fiskalne decentralizacije. Unatoč porastu stupnja decentralizacije prihoda (udio prihoda lokalnog sektora u prihodima opće države) u Hrvatskoj nakon 2001., on još uvijek nije dovoljan da bi se Hrvatska okarakterizirala kao fiskalno decentralizirana država. To potvrđuje i kretanje vrijednosti tog pokazatelja u državama članicama EU. Od 1995. do 2011. stupanj decentralizacije u Hrvatskoj kretao se od najnižih 8,6% do najviših 15,9%. U istom razdoblju, prosjek stupnja decentralizacije zemalja članica EU kretao se u rasponu od 24,8% do 27,6%.

Grafikon 2. Stupanj decentralizacije ukupnih prihoda u Republici Hrvatskoj i zemljama EU od 1995. do 2011.

Napomena 1: Podaci za serije EU 15, EU 12 i EU 27 predstavljaju prosječne vrijednosti stupnja decentralizacije za pojedinu skupinu zemalja, a EU 27-RH razlika je prosječnog stupnja decentralizacije prihoda na razini svih zemalja članica EU i stupnja decentralizacije prihoda u Hrvatskoj.

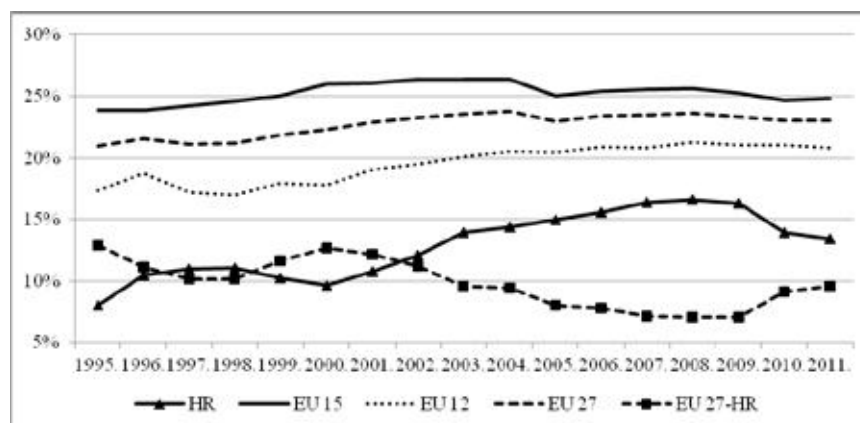
Napomena 2: Podaci za zemlje EU 12, EU 15 i EU 27 odnose se na obuhvat lokalne države prema ESA 95.

Izvor: Izračun autora na temelju podataka iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS), vremenske serije podataka Ministarstva financija o prihodima i rashodima konsolidirane opće države za godine 1995.–2011. i podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a).

Najviši stupanj decentralizacije prihoda imala je Danska (67,2% u 2010.), a najniži Malta, čiji se stupanj decentralizacije od 1995. do 2011. kretao u rasponu od 1,3% do 2,1%. Zanimljiv je trend fiskalne centralizacije u Irskoj od 2005., ali i intenzivnija decentralizacija u većini zemalja 2009. (v. prilog, tablice 1 i 2). Razlika prosjeka stupnja decentralizacije prihoda zemalja EU i Hrvatske uglavnom se smanjuje usporedno s intenziviranjem procesa fiskalne decentralizacije u Hrvatskoj.

Decentralizacija rashoda uglavnom prati trend decentralizacije prihoda. Stupanj decentralizacije rashoda (udio rashoda lokalnog sektora u rashodima opće države) kretao se u rasponu od 8,1% 1995. do 16,6% u 2008. Prosjek stupnja decentralizacije rashoda zemalja EU bio je znatno viši i kretao se u rasponu od 21% do 23,8%.

Grafikon 3. Stupanj decentralizacije ukupnih rashoda u Republici Hrvatskoj i zemljama EU od 1995. do 2011.

Napomena 1: Podaci za serije EU 15, EU 12 i EU 27 predstavljaju prosječne vrijednosti stupnja decentralizacije za pojedinu skupinu zemalja, a EU 27-RH razlika je prosječnog stupnja decentralizacije rashoda na razini svih zemalja članica EU i stupnja decentralizacije rashoda u Hrvatskoj.

Napomena 2: Podaci za zemlje EU 12, EU 15 i EU 27 odnose se na obuhvat lokalne države prema ESA 95.

Izvor: Izračun autora na temelju podataka iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS), vremenske serije podataka Ministarstva financija o prihodima i rashodima konsolidirane opće države za godine 1995.–2011. i podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a).

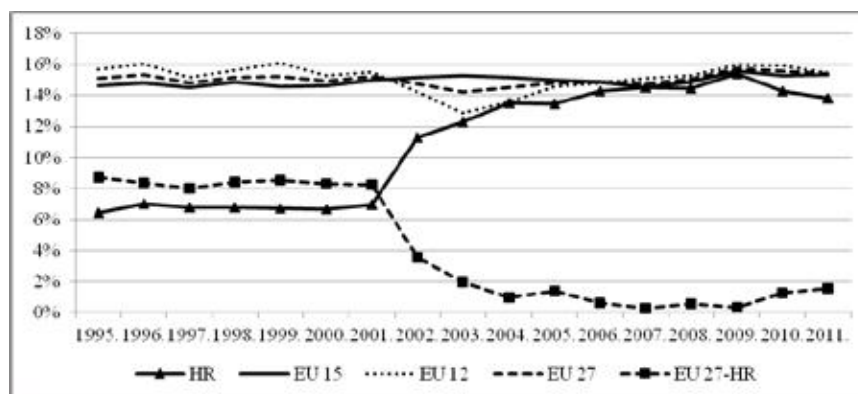
Najdecentraliziranija je Danska s koeficijentom decentralizacije rashoda koji se kretao u rasponu od 54,1% u 1995. do 65,9% u 2006. Najcentrali-

ziraniya EU 12 država je Malta čiji se koeficijent decentralizacije rashoda kretao u rasponu od 1,2% u 1998. do 1,7% u 2011. (v. prilog, tablice 3 i 4). U Irskoj je nakon postupne decentralizacije rashoda početkom promatranog razdoblja evidentan zaokret prema centralizaciji koja se očituje u naglom smanjenju koeficijenta decentralizacije s 42,6% u 2004. na 18,9% u 2005. Stupanj decentralizacije rashoda u Hrvatskoj raste od 2001., zbog čega se razlika prosjeka stupnja decentralizacije rashoda zemalja EU i Hrvatske uglavnom smanjuje. Iznimno, krajem promatranog razdoblja razlika raste zbog divergencije stupnja decentralizacije rashoda u Hrvatskoj uvjetovane centralizacijom rashoda kao odgovorom na financijsku krizu. Trend kretanja prosjeka stupnja decentralizacije rashoda zemalja EU također je u porastu uglavnom zbog intenzivnije decentralizacije rashoda na razini novih zemalja članica EU (posebice Poljske i Rumunjske).

Decentralizacija poreznih prihoda u Hrvatskoj naglo je porasla nakon 2001. i vrijednošću stupnja decentralizacije (udjela lokalnih poreznih prihoda u poreznim prihodima opće države) približila se prosjeku zemalja EU. Najveći skok ostvaren je 2002. kada je stupanj decentralizacije porastao na 11,3% (sa 7% iz 2001.). Nakon toga slijedi znatno blaži, ali uglavnom kontinuirani, trend rasta do najviših 15,4% u 2010. Krajem razdoblja stupanj decentralizacije poreza u Hrvatskoj se smanjuje u skladu s provođenjem stabilizacijskih mjera središnje države.

U decentralizaciji poreznih prihoda prednjači Švedska, a slijede i ostale nordijske zemlje (v. prilog, tablice 5 i 6). Najcentraliziranije porezne prihode ima Grčka, uz napomenu da podaci o poreznim prihodima lokalne države za Maltu nisu dostupni. Iako je u globalu prosječni koeficijent decentralizacije poreza u promatranom razdoblju bio prilično stabilan, nekoliko zemalja u tom je razdoblju znatno izmijenilo intenzitet porezne decentralizacije. Do zaokreta u politici decentralizacije poreza došlo je u Danskoj, Bugarskoj, Litvi, Madarskoj i Slovačkoj. Prve četiri zemlje znatno su centralizirale porezne prihode, i to Danska od 2007., Bugarska od 2003., Litva od 2002., a Madarska od 2008., dok se Slovačka od 2005. okreće prema intenzivnijoj poreznoj decentralizaciji.

Grafikon 4. Stupanj decentralizacije poreznih prihoda u Hrvatskoj i zemljama EU od 1995. do 2011.

Napomena 1: Podaci za serije EU 15, EU 12 i EU 27 predstavljaju prosječne vrijednosti stupnja decentralizacije za pojedinu skupinu zemalja, a EU 27-RH razlika je prosječnog stupnja decentralizacije poreznih prihoda na razini svih zemalja članica EU i stupnja decentralizacije poreznih prihoda RH.

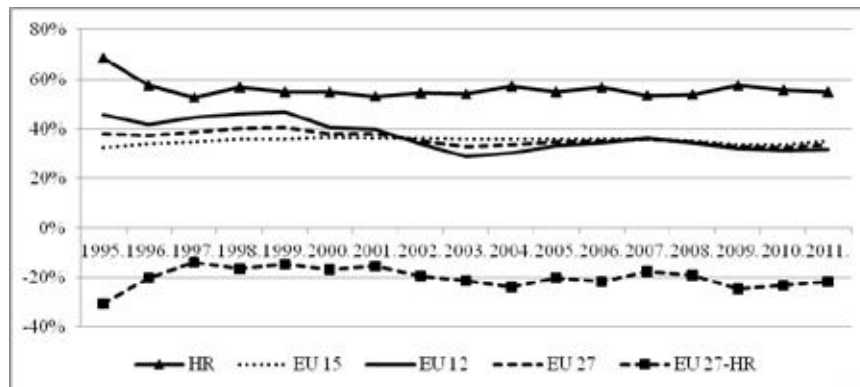
Napomena 2: Podaci za zemlje EU 12, EU 15 i EU 27 odnose se na obuhvat lokalne države prema ESA 95.

Izvor: Izračun autora na temelju podataka iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS), vremenske serije podataka Ministarstva financija o prihodima i rashodima konsolidirane opće države za godine 1995.–2011. i podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a).

Razlika prosjeka stupnja decentralizacije poreznih prihoda na razini zemalja EU i u Hrvatskoj znatno je manja od razlike u stupnju decentralizacije ukupnih prihoda. Nameće se zaključak da Hrvatska (opredijeli li se za provođenje europskih praksi) daljnju decentralizaciju prihoda ne treba temeljiti na dodatnoj decentralizaciji poreznih prihoda, već na ustupanju nekih drugih prihoda lokalnim jedinicama. Ipak, treba istaknuti da glavniinu poreznih prihoda lokalnih jedinica u Hrvatskoj čini porez na dohodak, koji spada u skupinu zajedničkih poreza, nad kojim lokalne jedinice nemaju autonomiju. Stoga bi trebalo postupno povećavati autonomiju lokalnih jedinica u prikupljanju poreznih prihoda.

Za stjecanje cjelovitog uvida u težinu i važnost interpretiranih koeficijenata decentralizacije poreznih prihoda treba proučiti u kojoj se mjeri lokalne jedinice pojedinih država uopće oslanjaju na porezne prihode.

Grafikon 5. Udio poreznih prihoda u ukupnim prihodima lokalnih jedinica u Hrvatskoj i zemljama EU od 1995. do 2011.

Napomena 1: Podaci za serije EU 15, EU 12 i EU 27 predstavljaju prosječne udjele poreznih prihoda u ukupnim prihodima lokalnih jedinica za pojedinu skupinu zemalja, a EU 27-RH razlika je prosječnog udjela poreznih prihoda u ukupnim prihodima lokalnih jedinica na razini svih zemalja članica EU i udjela poreznih prihoda u ukupnim prihodima lokalnih jedinica RH.

Napomena 2: Podaci za zemlje EU 12, EU 15 i EU 27 odnose se na obuhvat lokalne države prema ESA 95.

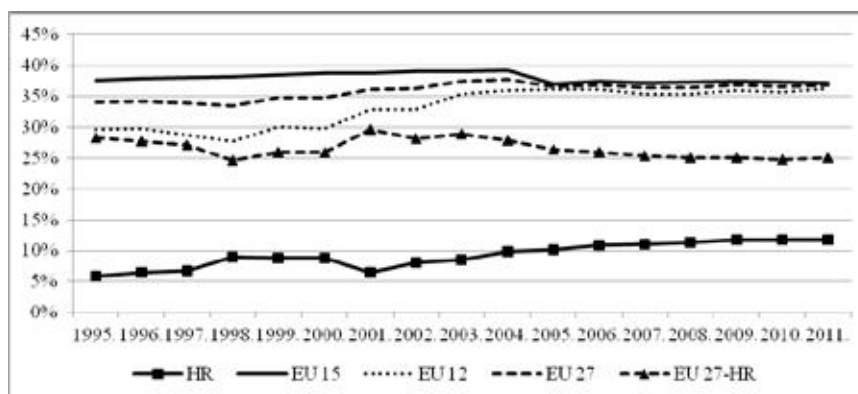
Izvor: Izračun autora na temelju podataka iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS), vremenske serije podataka Ministarstva financija o prihodima i rashodima konsolidirane opće države za godine 1995.–2011. i podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a).

Udio poreznih prihoda u ukupnim prihodima lokalnih jedinica u Hrvatskoj u promatranom se razdoblju nije značajnije mijenjano. Porezni prihodi čine u prosjeku nešto više od polovice ukupnih prihoda lokalnih jedinica. Na razini država članica EU taj je udio u prosjeku znatno niži. Najveći udio poreza u ukupnim prihodima lokalne države imaju Švedska i Austrija, a najmanji Grčka i Nizozemska (v. prilog, tablice 7 i 8). U Danskoj se od 2007. lokalna država u daleko manjoj mjeri financira poreznim prihodima. To objašnjava značajno smanjenje koeficijenta decentralizacije poreza u Danskoj u 2007. Rumunjska i Bugarska imale su znatno veće udjele do 2000. od kada se naglo smanjuju. Iako podaci o poreznim prihodima lokalne države na Malti nisu dostupni, ona je – bez sumnje – odraz centraliziranog financiranja. Lokalna država na Malti potpuno je ovisna o središnjoj državi koja pripadajući godišnji iznos pomoći (izračunat na temelju formule) svakoj lokalnoj jedinici isplaćuje kvartalno za uredno obavljanje javnih funkcija.

Jedan od pokazatelja decentralizacije jest i decentralizacija javne uprave. Taj dio decentralizacije može se mjeriti omjerom rashoda za zaposlene u lokalnoj državi i ukupnih rashoda za zaposlene na razini opće države.

Stupanj decentralizacije rashoda za zaposlene (udio rashoda za zaposlene lokalnih jedinica u rashodima za zaposlene opće države) u Hrvatskoj nakon 2001. također se povećava (grafikon 6). Vrijednosti stupnja decentralizacije rashoda za zaposlene kretale su se od 5,8% početkom do 11,8% krajem promatranog razdoblja. Prosjek stupnja decentralizacije rashoda za zaposlene zemalja članica EU kretao se u rasponu od najnižih 33,5% 1998. do najviših 37,8% u 2004. Prosjek stupnja decentralizacije rashoda za zaposlene novih zemalja članica EU konvergirao je prosjeku starih zemalja članica, ali se ipak zadržao na neznatno nižim razinama (u odnosu na prosjek starih članica). Vrijednosti pokazatelja za Hrvatsku (unatoč porastu uzrokovanom početkom provođenja fiskalne decentralizacije) još su uvijek znatno niže od prosjeka zemalja članica EU. To znači da je unatoč ustupanju dijela prihoda i nadležnosti nad pružanjem javnih dobara i usluga lokalnim jedinicama državna administracija, u usporedbi s prosjekom zemalja članica EU, još uvijek prilično centralizirana.

Grafikon 6. Stupanj decentralizacije rashoda za zaposlene u Hrvatskoj i zemljama EU od 1995. do 2011.

Napomena 1: Podaci za serije EU 15, EU 12 i EU 27 predstavljaju prosječne vrijednosti stupnja decentralizacije za pojedinu skupinu zemalja, a EU 27-RH razlika je prosječnog stupnja decentralizacije rashoda za zaposlene na razini svih zemalja članica EU i stupnja decentralizacije rashoda za zaposlene RH.

Napomena 2: Podaci za zemlje EU 12, EU 15 i EU 27 odnose se na obuhvat lokalne države prema ESA 95.

Izvor: Izračun autora na temelju podataka iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS), vremenske serije podataka Ministarstva financija o prihodima

i rashodima konsolidirane opće države za godine 1995.–2011. i podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a).

Najdecentraliziranije u tom pogledu su nordijske zemlje (Danska, Finska i Švedska), a najcentraliziranija je Malta (v. prilog, tablice 9 i 10). U Malti je koeficijent decentralizacije zaposlenih u promatranom razdoblju gotovo nepromijenjen. Slovačka je u velikoj mjeri decentralizirala javnu upravu 2003. kada koeficijent decentralizacije zaposlenih raste na 40,4% s 9,9% iz 2002., a Rumunjska 2001. kada isti pokazatelj raste na 36,1% s 12,7% iz 2000. Koeficijent decentralizacije zaposlenih u Irskoj se 2005. značajno smanjio – na 15,7% (s 52,1% zabilježenih 2004.) i zadržao se na toj (nižoj) razini do kraja promatranog razdoblja (2011.).

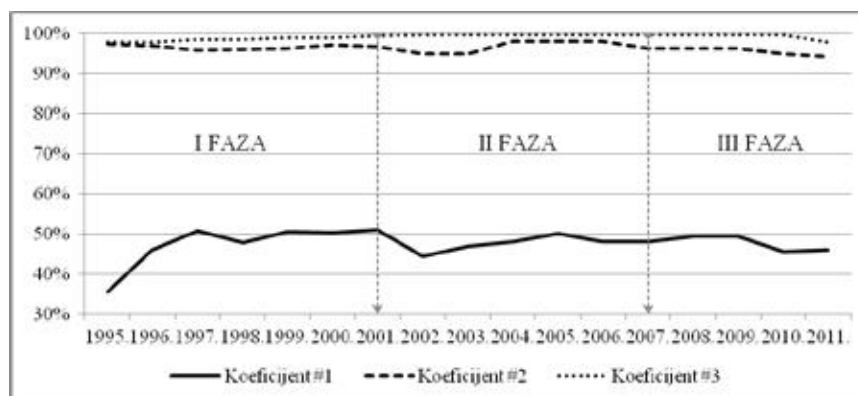
4. Stupanj fiskalne neravnoteže

Dijeljenjem poreza u Hrvatskoj lokalnim jedinicama prepušten je dio prihoda od poreza na dohodak i poreza na promet nekretnina kako bi se eliminirao fiskalni jaz (okomita fiskalna neravnoteža). Fiskalna neravnoteža najčešće se mjeri Hunterovim koeficijentom koji prikazuje udio autonomnih vlastitih prihoda lokalnih jedinica u ukupnim rashodima. Iako ne postoje kritične vrijednosti koje bi *a priori* upućivale na preveliku okomitu fiskalnu neravnotežu, Hunterov koeficijent može poslužiti za utvrđivanje trenda kretanja okomite fiskalne neravnoteže. Što je taj pokazatelj manji, lokalne se jedinice u financiranju manje oslanjaju na vlastite izvore prihoda koje autonomno kontroliraju. Drugim riječima, manje vrijednosti Hunterovog koeficijenta upućuju na veću okomitu fiskalnu neravnotežu.

Prvi koeficijent neautonomnim lokalnim prihodima u Hrvatskoj podrazumijeva prihode od dijeljenja poreza i nenamjenske tekuće pomoći (koje uključuju i pomoći za izravnjanje i ostale pomoći). U Hrvatskoj se dijele prihodi od poreza na dohodak i poreza na promet nekretnina, a do 2007. su se dijelili i prihodi od poreza na dobit. Zbog nedostupnosti podataka o kretanju prireza u cjelokupnom promatranom periodu, ali i o izoliranim vrijednostima prihoda od poreza na promet nekretnina, za potrebe izračuna tog pokazatelja prihodima od dijeljenja poreza smatraju se cjelokupni prihodi od poreza na dohodak i prireza (račun 611) te poreza na dobit (račun 612) do 2007., ali bez prihoda od poreza na promet nekretnina. Pored tih ograničenja, pitanje je u kojoj se mjeri prirez može smatrati potpuno autonomnim prihodom jer je njegova osnovica zajednički porez

(porez na dohodak), a i zbog ograničene autonomije lokalnih jedinica u određivanju stopa prireza. Isto tako, nije dostupna raspodjela ukupnih pomoći na namjenske i nenamjenske zbog čega se kao neautonomni prihod smatraju sve pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar opće države (račun 63) umanjene za kapitalne pomoći od inozemnih vlada, međunarodnih organizacija, iz proračuna te od ostalih subjekata unutar opće države (računi 6312, 6322, 6332 i 6342). Za 2011. ukupne su pomoći umanjene i za kapitalne pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije (račun 6352). Te su se pomoći do 2011. prikazivale kumulativno s tekućim dijelom pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije kao prihod od poreza na dohodak, odnosno, točnije, kao dio poreza na dohodak dobiven kroz pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije (račun 6118). Prvi koeficijent fiskalne neravnoteže kretao se u razdoblju od 1995. do 2011. u rasponu od 44,3% do 61,3%.

Grafikon 7. Pokazatelji fiskalne neravnoteže u Hrvatskoj od 1995. do 2011.

Izvor: Izračun autora na temelju podataka iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS) za godine 1995.–2011.

Drugi koeficijent trebao bi kao neautonomne prihode tretirati nenamjenske pomoći (za izravnjanje) i ostale pomoći. Drugim riječima, taj pokazatelj računa se slično kao i prethodni, a jedina razlika je u tome što se pri njegovu izračunu i prihodi od dijeljenja poreza smatraju autonomnim prihodima lokalnih jedinica. S obzirom na raspoloživost podataka, uz postojeća ograničenja u pogledu utvrđivanja vrijednosti nenamjenskih pomoći (za izravnjanje) i ostalih pomoći, podaci su prilagođeni na način opisan u

prethodnom odlomku. Drugi koeficijent fiskalne neravnoteže kretao se u promatranom razdoblju u rasponu od 94,2% do 98,2%.

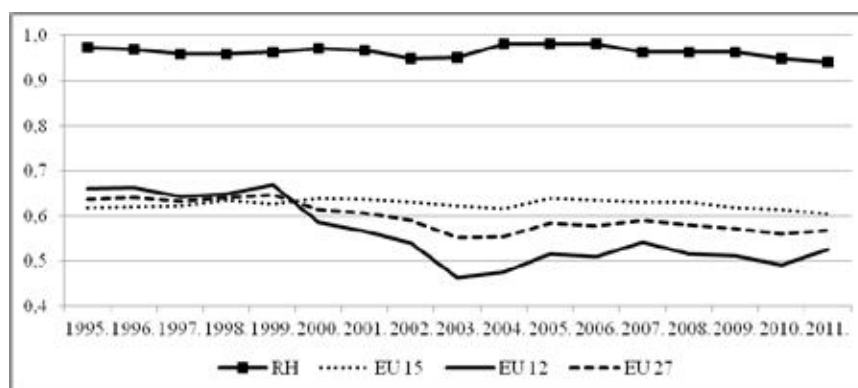
Treći pokazatelj trebao bi teorijski kao neautonomne prihode lokalnih jedinica obuhvatiti samo ostale nenamjenske pomoći koje nisu namijenjene fiskalnom izravanju. S obzirom na to da u Hrvatskoj nije sasvim jasno postoje li pomoći kojima se provodi fiskalno izravanje (i ako postoje, koje su to), navedene pomoći također nije bilo moguće izolirati. Tako se autonomnim prihodima za izračun trećeg koeficijenta fiskalne neravnoteže (u odnosu na drugi koeficijent) smatraju i tekuće pomoći iz proračuna (račun 6331). Vrijednosti trećeg koeficijenta fiskalne neravnoteže kreću se u rasponu od 97,8% do 99,9%.

Izračun Hunterovog koeficijenta #1 pokazao se prilično složenim već za Hrvatsku, a mogućnosti njegova izračuna za 27 zemalja članica EU dodatno su ograničene činjenicom da zemlje EU nemaju ujednačenu politiku financiranja lokalnih jedinica. Sukladno tome, unatoč dostupnim podacima o poreznim prihodima lokalnih jedinica zemalja EU, nemoguće je jednoznačno utvrditi koji se dio tih prihoda odnosi na zajedničke poreze jer se izbor poreza namijenjenog dijeljenju u pojedinim zemljama razlikuje. Iako se slični problemi javljaju i prilikom izračuna preostalih Hunterovih koeficijenata, njihov je izračun (uz određena ograničenja) ipak moguć.

Za izračun Hunterovog koeficijenta #2 neautonomnim prihodima lokalnih jedinica u zemljama EU smatraju se prihodi od ostalih tekućih pomoći. Kretanje vrijednosti tog pokazatelja za Hrvatsku i njegova prosjeka na razini starih (EU 15), novih (EU 12) i svih (EU 27) zemalja članica EU prikazano je na grafikonu 8. Usporedba prikazanih vrijednosti upućuje na znatno veću fiskalnu neravnotežu na razini zemalja članica EU u odnosu na Hrvatsku. To pokazuje da su tekuće pomoći lokalnim jedinicama u Hrvatskoj prilično marginalan izvor prihoda (u usporedbi s ostalim EU državama).

Najveća fiskalna ravnoteža ostvarena je u Austriji, a najmanja u Nizozemskoj i UK (v. prilog, tablice 12 i 13). Prosječna vrijednost HK#2 za svih 15 starih zemalja članica EU kreće se u rasponu od 60,4% do 63,9%. Isti pokazatelj za nove zemlje članice EU u prosjeku je nešto niži. Od 1995. do 1999. prosjek HK#2 za EU 12 zemlje kretao se u rasponu od 64,4% do 67%, ali se nakon toga naglo smanjuje i kreće u rasponu od 46,3% do najviših 58,6%. Razlike u vrijednosti tog pokazatelja početkom i krajem promatranog razdoblja za nove zemlje članice EU izraženije su nego kod starih zemalja članica.

Grafikon 8. Pokazatelji fiskalne neravnoteže (Hunterov koeficijent #2) u Hrvatskoj i zemljama EU od 1995. do 2011.

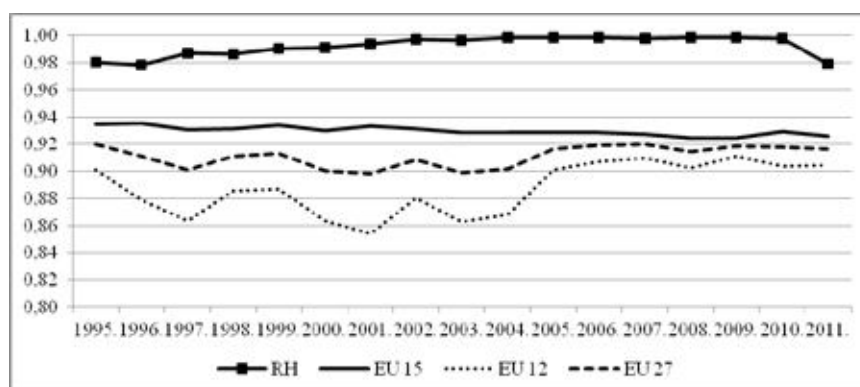
Izvor: Izračun autora na temelju podataka iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS) za godine 1995.–2011. i podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a).

Iako je kretanje HK#2 u zemljama članicama EU u promatranom razdoblju bilo prilično neujednačeno, usporedbom vrijednosti pokazatelja početkom i krajem promatranog razdoblja (1995. i 2011.) uočava se smanjenje vrijednosti koeficijenta za većinu zemalja članica EU. Ovaj trend izraženiji je za nove zemlje članice, a označuje povećanje fiskalne neravnoteže, odnosno povećanje dijela rashoda koje lokalne jedinice financiraju neautonomnim prihodima. Razlog povećanja fiskalne neravnoteže može biti neravnomjerna decentralizacija prihoda i rashoda lokalnih jedinica pri čemu se rashodi decentraliziraju u većoj mjeri od prihoda pa se dio rashoda financira pomoćima iz proračuna središnje države.

Kretanje Hunterovog koeficijenta #3 pomaže upotpuniti sliku o strukturi financiranja lokalnih jedinica u Hrvatskoj u odnosu na zemlje EU. Za izračun Hunterovog koeficijenta #3 neautonomnim prihodima lokalnih jedinica u zemljama EU smatraju se sve ostale tekuće pomoći umanjene za ostale tekuće pomoći središnje države lokalnim jedinicama. Treba naglasiti da bi teorijski opravdano bilo iz ostalih tekućih pomoći isključiti sve pomoći za izravnjanje. Isključivanjem ostalih tekućih pomoći središnje države lokalnim jedinicama taj je uvjet djelomično zadovoljen, no u pojedinim je EU zemljama sustav fiskalnog izravnjanja utemeljen na vodoravnom izravnjanju koje podrazumijeva redistribuciju među lokalnim jedinicama. Stoga bi izračun bio relevantniji isključivanjem svih (vodoravnih i okomitih) pomoći za izravnjanje, odnosno pomoći za izravnjanje

koje lokalne jedinice primaju iz proračuna središnje države, ali i ostalih administrativnih tijela više ili iste razine vlasti. Imajući u vidu navedena ograničenja, izračunat je Hunterov koeficijent #3 i prikazano je njegovo kretanja od 1995. do 2011. (v. grafikon 9).

Grafikon 9. Pokazatelji fiskalne neravnoteže (Hunterov koeficijent #3) u Hrvatskoj i zemljama EU od 1995. do 2011.

Izvor: Izračun autora na temelju podataka iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS) za godine 1995.–2011. i podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a).

Belgija i Njemačka su države članice EU s najvećom fiskalnom neravnotežom (najmanjom vrijednošću pokazatelja HK#3), dok u Luksemburgu i Cipru postoji potpuna okomita fiskalna ravnoteža (v. prilog, tablice 14 i 15). Kretanje HK#3 upućuje na znatno usporedivije vrijednosti tog pokazatelja za Hrvatsku i prosjek zemalja EU nego u slučaju HK#2. To ide u prilog zaključku da se lokalne jedinice zemalja EU u prosjeku znatno više financiraju pomoćima iz proračuna središnje države nego u Hrvatskoj. Tim pomoćima države članice EU uglavnom provode politiku vodoravnog fiskalnog izravnjanja. Hrvatska bi pri uredenju primjerenog sustava fiskalnog izravnjanja trebala povećati udio tekućih pomoći iz proračuna središnje države u prihodima lokalnih jedinica. One su do sada relativno male i slabo usmjerene. Uvođenje učinkovitog i transparentnog sustava fiskalnog izravnjanja treba biti imperativ svake fiskalno decentralizirane države. Međutim, preveliko oslanjanje na pomoći iz proračuna središnje države može imati i mnoge neželjene učinke zbog čega njihovu korištenju u financiranju lokalnih jedinica treba pristupiti oprezno.

5. Zaključak

Proces fiskalne decentralizacija u Hrvatskoj započeo je 2001. Hrvatska je danas teritorijalno, administrativno i politički decentralizirana država. Međutim, ti oblici decentralizacije nisu nužno praćeni i fiskalnom decentralizacijom. Iako ne postoje referentne vrijednosti pokazatelja prema kojima bi se pojedina država mogla okarakterizirati kao fiskalno centralizirana ili decentralizirana, usporedba stupnja decentralizacije pojedinih država (na temelju različitih pokazatelja) može poslužiti kao relativni pokazatelj fiskalne decentralizacije.

Usporedbom trenda kretanja pokazatelja fiskalne decentralizacije u Hrvatskoj s pokazateljima fiskalne decentralizacije zemalja članica EU nameće se zaključak da je Hrvatska centraliziranija od većine država članica EU u pogledu prihoda i rashoda lokalne države. Što se tiče decentralizacije poreza, Hrvatska uglavnom tek neznatno zaostaje za prosjekom EU. Udio rashoda za zaposlene u lokalnom sektoru u ukupnim rashodima za zaposlene na razini opće države dodatno podupire nalaz o fiskalnoj centralizaciji Hrvatske u odnosu na države članice EU.

Usporedba mjera okomite fiskalne neravnoteže Hrvatske i prosjeka starih (EU 15), novih (EU 12) i svih (EU 27) država članica EU upućuje na postojanje veće fiskalne neravnoteže u državama članicama EU. Mogući je razlog znatno veći udio poreza u strukturi prihoda lokalnih jedinica u Hrvatskoj. Taj nalaz upućuje na potencijalnu potrebu povećanja udjela pomoći iz proračuna središnje države u financiranju lokalnih jedinica. Države članice EU u financiranju lokalnih jedinica značajnije se oslanjaju na pomoći iz proračuna središnje države. Relativno nizak stupanj decentralizacije prihoda i rashoda upućuje na potrebu daljnje fiskalne decentralizacije u Hrvatskoj. Međutim, s obzirom na prilično visok stupanj decentralizacije poreznih prihoda i visok Hunterov koeficijent #2, ona bi mogla u većoj mjeri počivati na decentralizaciji neporeznih prihoda.

Literatura

- Arikan, G. G. (2004) Fiscal Decentralization: A Remedy for Corruption? *International Tax and Public Finance* 11(2): 175–195
- Bajo, A., M. Bronić (2004) Fiskalna decentralizacija u Hrvatskoj: problemi fiskalnog izravnjanja. *Financijska teorija i praksa* 28(4): 445–467
- Baskaran, T. (2010) Supranational Integration and National Reorganization: On the Maastricht Treaty's Impact on Fiscal Decentralization in EU countries. *Constitutional Political Economy* 21(4): 309–335

- Bird, R. M. (2003) Fiscal Flows, Fiscal Balance and Fiscal Sustainability. Working Paper No. 03-02. Georgia State University, Andrew Young School of Policy Studies
- Blažić, H. (2004) Fiskalna decentralizacija u Hrvatskoj: usporedna analiza s Europskom unijom i zemljama u tranziciji. U: N. K. Aksentijević, H. Blažić, M. Kaštelan Mrak, M. S. Rosentraub: Ekonomska decentralizacija i lokalna samouprava. Sveučilište u Rijeci i Cleveland State University
- Dziobek, C., M. C. Gutierrez, P. Kufa (2010) Measuring Fiscal Decentralization – Exploring the IMF's Databases. IMF Working Paper, WP/11/126
- De Mello, L. R. (2000) Fiscal Decentralization and Intergovernmental Fiscal Relations: A Cross-Country Analysis. *World Development* 28(2): 365–380
- Ebel, R. D., S. Yilmaz (2002) On the Measurement and Impact of Fiscal Decentralization. Policy Research Working Paper, 2809. Washington: World Bank
- EIZ (2010) Analitičke podloge za učinkovitu decentralizaciju u Hrvatskoj. Zagreb: Ekonomski institut
- Enikolopov, R., E. Zhuravskaya (2007) Decentralization and Political Institutions. *Journal of Public Economics* 91(11–12): 2261–2290
- EK (2012) Report on Public Finances in EMU – 2012. *European Economy* 4/2012. European Commission: Directorate General for Economic and Fiscal Affairs. http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/pdf/ee-2012-4.pdf
- Hunter, J. S. H. (1977) *Federalism and Fiscal Balance: A Comparative Study*. Canberra: Australian National University Press i Centre for Research on Federal Financial Relations
- Jurlina Alibegović, D., S. Slijepčević, Ž. Kordej-De Villa (2013) Can Local Governments in Croatia Cope with More Responsibilities? *Lex Localis* 11(3): 471–495
- Martinez-Vazquez, J., J. Boex (2001) *Russia's Transition to a New Federalism*. Washington: World Bank
- Martinez-Vazquez, J., A. Timofeev (2008) Regional – Local Dimension of Russia's Fiscal Equalisation. *Journal of Comparative Economics* 36(1): 157–176
- Meloche, J. P., F. Vaillancourt, S. Yilmaz (2004) Decentralization or Fiscal Autonomy? What Does Really Matter? Effects of Growth and Public Sector Size in European Transition Countries. Policy Research Working Paper, 3254. Washington: World Bank
- Oates, W. E. (1985) Searching for Leviathan: An Empirical Study. *American Economic Review* 75(4): 748–757
- Rekhviashvili, I. (2001) Decentralization Experience and Reforms: Case Study of Croatia. Washington: World Bank
- Reschovsky, A. (2007) Compensating Local Governments for Differences in Expenditure Needs in Horizontal Fiscal Equalization Program. U: R. Boadway, A. Shah: *Intergovernmental Fiscal Transfers: Principles and Practice*. Washington: World Bank

- Rodden, J. (2004) Comparative Federalism and Decentralization: On Meaning and Measurement. *Comparative Politics* 36(4): 481–499
- Schakel, A. H. (2008) Validation of the Regional Authority Index. *Regional and Federal Studies* 18(2–3): 143–166
- Shah, A. (2007) *A Practitioner's Guide to international Fiscal Transfers*. U: R. Boadway, A. Shah: *Intergovernmental Fiscal Transfers: Principles and Practice*. Washington: World Bank
- Sharma, C. K. (2007) Revisiting the Concept of Vertical Fiscal Imbalance. Munich Personal RePEc Archive, Paper No. 39343. http://mpa.ub.uni-muenchen.de/39343/1/MPRA_paper_39343.pdf
- Smoke, P. (2003) Decentralisation in Africa: Goals, Dimensions, Myths and Challenges. *Public Administration and Development* 23(1): 7–16
- Stegarescu, D. (2005) Public Sector Decentralisation: Measurement, Concepts and Recent International Trends. *Fiscal Studies* 26(3): 301–333
- Swianiewicz, P. (2003) *Foundations of Fiscal Decentralization: Benchmarking Guide for Countries in Transition*. Discussion Papers no. 26. Budapest: Open Society Institute, LGI

PRILOG

Tablica 1. Omjer prihoda lokalne i opće države zemalja EU 15 od 1995. do 2011. (u postotku)

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Austrija	19,6	19,5	18,8	18,8	18,4	18,2	15,9	16,1	15,9	15,9	16,2	16,0	15,8	15,9	16,3	16,0	16,0
Belgija	14,1	13,8	13,3	12,8	13,1	12,7	12,7	13,3	13,6	13,5	13,6	13,9	14,1	14,2	15,0	14,2	14,2
Danska	58,3	56,4	56,3	56,9	56,9	57,0	58,5	59,9	61,3	59,6	57,4	59,2	57,7	60,0	66,3	67,2	66,8
Finska	39,4	37,6	34,9	33,7	33,7	32,3	33,1	34,2	35,0	35,2	35,7	36,2	36,1	37,3	41,4	42,5	40,6
Francuska	19,4	19,8	19,3	19,6	19,5	19,7	19,6	20,4	20,9	21,4	21,1	21,3	21,8	22,0	24,2	23,8	23,0
Grčka	5,4	5,9	5,6	5,7	5,6	5,8	6,6	6,5	6,2	6,6	6,7	6,6	6,4	6,9	8,6	6,7	7,8
Irska	33,5	32,5	33,0	32,2	33,2	33,9	39,0	42,2	42,6	41,1	18,6	18,5	19,2	21,0	20,5	18,5	16,6
Italija	29,0	28,3	28,2	28,9	29,0	30,7	32,1	31,8	32,4	32,7	33,6	32,0	32,2	32,7	35,1	33,5	32,5
Luksemburg	15,0	15,1	14,2	13,7	13,4	13,1	13,1	13,8	13,7	13,3	12,0	12,5	12,5	13,0	12,8	12,9	13,0
Nizozemska	48,7	35,6	35,6	34,3	34,1	34,1	34,8	35,8	37,6	36,1	35,1	33,0	33,5	32,8	36,9	35,4	35,2
Njemačka	17,6	17,5	16,9	16,8	16,5	16,7	16,4	16,1	15,8	16,6	17,0	17,4	17,6	17,7	17,5	17,7	17,8
Portugal	13,4	13,6	14,2	15,4	15,4	14,4	15,4	14,9	14,2	14,5	15,0	15,8	15,6	15,8	16,9	15,5	14,7
Španjolska	15,6	15,4	16,0	16,3	16,0	16,0	15,5	15,2	15,3	15,2	15,1	15,5	15,3	16,5	19,1	18,0	16,8
Švedska	42,4	40,9	40,8	42,2	41,8	40,7	43,0	44,9	45,0	44,3	44,1	44,1	44,2	45,8	48,1	48,4	48,2
UK	30,1	29,7	27,8	26,5	26,6	27,7	27,8	30,3	32,0	31,1	30,9	31,2	31,1	30,8	35,1	34,6	32,2
\bar{x}	26,8	25,4	25,0	24,9	24,9	24,9	25,6	26,4	26,8	26,5	24,8	24,9	24,9	25,5	27,6	27,0	26,4
σ	15,1	13,4	13,3	13,4	13,4	13,4	14,3	15,0	15,5	14,9	14,1	14,1	13,9	14,3	15,9	16,4	16,2
σ^2	2,3	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	2,0	2,2	2,4	2,2	2,0	2,0	1,9	2,0	2,5	2,7	2,6
V	56,4	52,7	53,3	53,6	53,9	54,0	55,9	56,8	57,8	56,3	56,7	56,8	55,9	56,1	57,6	60,8	61,3

Izvor: Izračun autora na temelju podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a).

CROATIAN AND COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION

CROATIAN AND COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION

Tablica 2. Omjer prihoda lokalne i opće države zemalja EU 12 od 1995. do 2011. (u postotku)

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Bugarska	22,6	20,9	21,0	18,2	18,5	18,4	15,3	19,5	16,0	16,6	17,5	18,2	16,1	17,2	20,8	20,4	19,9
Cipar	3,7	4,0	4,1	4,0	4,0	4,3	4,2	4,2	4,2	4,7	5,2	4,8	4,2	4,2	5,2	5,4	5,5
Češka	30,3	38,4	24,6	27,8	24,6	25,0	25,3	26,9	28,2	29,5	28,4	28,3	27,8	27,8	29,6	29,0	27,6
Estonija	24,8	25,3	25,0	24,2	24,8	22,3	26,5	26,9	25,5	25,6	25,9	25,2	24,7	28,1	25,3	25,2	24,9
Latvija	23,0	28,7	25,8	25,6	25,9	27,3	27,3	27,9	28,2	28,4	26,6	27,0	29,2	32,4	32,6	32,3	29,1
Litva	24,3	24,2	22,4	27,0	25,1	25,2	29,0	29,1	28,0	28,4	24,5	24,5	23,8	26,8	30,3	33,9	30,4
Mađarska	28,2	27,3	28,0	28,7	28,2	26,4	27,7	28,2	31,1	29,3	29,4	28,6	25,9	25,5	25,4	26,2	22,4
Malta	1,7	2,1	1,8	1,6	1,7	2,1	2,0	1,9	1,6	1,8	1,5	1,5	1,5	1,3	1,8	1,5	1,8
Poljska	23,1	32,1	22,2	21,9	33,7	33,9	35,3	33,3	32,7	34,9	33,2	33,3	33,3	35,4	36,8	37,0	34,8
Rumunjska	13,4	15,5	14,2	11,8	11,8	13,6	20,2	19,4	21,6	21,1	21,6	26,1	26,9	26,2	29,0	28,5	28,2
Slovačka	6,9	8,7	7,7	6,7	6,9	7,5	7,6	10,6	19,3	19,5	19,0	18,9	18,5	18,3	19,4	19,8	19,9
Slovenija	18,0	18,4	19,2	18,6	19,5	19,6	19,6	19,4	19,7	19,5	19,6	19,9	19,6	19,8	22,0	21,8	21,7
\bar{x}	18,3	20,5	18,0	18,0	18,7	18,8	20,0	20,6	21,3	21,6	21,0	21,4	21,0	21,9	23,2	23,4	22,2
σ	9,7	11,2	8,9	9,7	10,3	10,0	10,6	10,2	10,0	10,1	9,5	9,6	9,7	10,4	10,5	10,7	9,8
σ^2	0,9	1,3	0,8	0,9	1,1	1,0	1,1	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	1,1	1,1	1,2	1,0
V	52,8	54,8	49,6	53,9	55,1	53,0	53,2	49,5	46,8	46,7	45,2	44,8	46,3	47,7	45,3	45,9	44,1
Hrvatska	8,6	10,7	11,3	10,6	10,1	10,5	11,2	12,6	13,7	13,9	14,4	14,9	15,7	15,9	15,4	14,9	14,3

Izvor: Izračun autora na temelju podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a) i podataka iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS) te vremenskih serija podataka Ministarstva financija o prihodima i rashodima konsolidirane opće države za godine 1995.–2011.

Tablica 3. Omjer rashoda lokalne i opće države zemalja EU 15 od 1995. do 2011. (u postotku)

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Austrija	18,5	18,2	17,6	17,5	17,8	17,5	15,4	15,4	15,4	14,3	15,2	15,3	15,2	15,4	15,6	15,6	15,4
Belgija	12,5	12,6	12,7	12,5	13,0	13,2	13,2	13,7	13,7	13,4	12,9	14,0	13,7	13,5	13,2	13,3	13,1
Danska	54,1	54,5	55,7	56,5	57,3	58,1	59,2	60,3	61,3	61,5	63,6	65,9	63,8	64,7	64,1	64,4	64,4
Finska	33,3	33,9	35,0	35,3	35,2	36,6	37,5	38,0	38,4	38,6	39,2	39,8	40,5	41,5	40,6	40,7	40,9
Francuska	18,2	18,3	17,9	18,2	18,3	19,0	18,8	18,9	19,3	20,1	20,3	20,8	21,5	21,6	21,5	20,8	20,9
Grčka	4,4	4,8	4,9	5,0	4,9	5,4	5,5	5,8	5,4	5,9	5,8	6,0	5,7	5,7	6,1	5,6	6,0
Irska	31,7	32,5	34,1	34,5	35,9	39,4	41,6	42,7	42,2	42,6	18,9	19,5	20,1	18,3	14,6	9,7	12,1
Italija	24,7	25,3	27,0	27,8	28,8	30,3	30,6	31,4	31,0	32,4	32,2	31,8	31,3	31,7	32,2	31,5	30,7
Luksenburg	14,9	14,6	14,3	14,1	14,3	13,8	15,0	14,2	13,9	13,1	12,8	12,4	12,9	13,0	13,0	12,4	12,9
Nizozemska	40,6	33,8	32,8	33,6	34,3	35,5	34,8	35,3	35,7	35,1	35,3	33,6	34,0	34,2	34,0	33,6	33,1
Njemačka	14,9	16,3	16,0	15,6	15,6	16,6	15,5	15,4	15,3	15,5	15,8	16,3	16,8	16,8	16,6	16,6	17,2
Portugal	11,5	12,7	13,9	13,3	13,7	14,2	14,6	14,8	13,9	13,4	13,7	14,4	15,1	15,6	15,1	14,0	14,2
Španjolska	13,3	13,4	14,2	14,8	15,5	15,3	15,2	15,4	15,9	15,2	15,6	16,1	16,8	15,9	15,8	15,8	15,3
Švedska	38,1	39,3	40,5	43,2	42,9	43,2	44,8	44,8	44,7	44,6	44,9	45,7	47,1	48,0	47,9	48,0	49,2
UK	27,0	27,2	26,9	27,2	27,8	31,3	28,9	29,0	29,1	29,2	29,2	29,3	29,3	28,1	28,1	27,8	27,2
\bar{x}	23,8	23,8	24,2	24,6	25,0	26,0	26,0	26,3	26,3	26,3	25,0	25,4	25,6	25,6	25,2	24,7	24,8
σ	13,5	13,1	13,4	13,9	14,0	14,5	15,0	15,3	15,6	15,7	15,5	15,8	15,5	15,9	15,9	16,3	16,2
σ^2	1,8	1,7	1,8	1,9	2,0	2,1	2,3	2,3	2,4	2,5	2,4	2,5	2,4	2,5	2,5	2,7	2,6
V	56,7	54,9	55,4	56,5	56,1	56,0	57,7	58,1	59,0	59,7	62,1	62,3	60,7	62,1	63,1	66,3	65,4

Izvor: Izračun autora na temelju podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a).

CROATIAN AND COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION

CROATIAN AND COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION

Tablica 4. Omjer rashoda lokalne i opće države zemalja EU 12 od 1995. do 2011. (u postotku)

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Bugarska	23,7	20,0	21,2	19,0	19,0	18,4	15,8	18,7	16,4	16,6	19,0	18,6	16,8	19,0	20,8	18,7	18,8
Cipar	4,2	4,2	4,1	4,4	4,1	4,3	4,5	4,3	4,0	4,7	5,1	4,7	4,6	4,5	4,8	4,8	5,0
Češka	19,2	30,0	23,9	23,7	22,5	23,8	23,0	23,9	25,4	27,7	26,3	27,4	26,3	26,5	26,8	27,0	26,5
Estonija	26,6	26,4	27,0	25,0	23,7	23,5	28,7	28,8	27,6	28,2	28,3	27,7	27,9	27,5	25,3	24,6	25,3
Latvija	22,4	22,6	24,9	24,8	25,0	25,8	27,7	28,6	26,9	27,9	26,5	27,9	30,8	32,2	29,3	27,2	28,1
Litva	24,1	22,8	17,5	22,4	24,6	23,4	27,3	27,5	27,0	26,5	24,4	25,1	24,0	25,0	24,7	27,7	27,0
Mađarska	23,5	24,1	24,8	25,0	25,2	25,1	25,1	25,0	26,8	26,1	25,9	24,9	23,5	23,6	23,9	25,5	23,2
Malta	1,6	1,7	1,4	1,2	1,4	1,8	1,7	1,7	1,3	1,6	1,4	1,4	1,4	1,2	1,4	1,4	1,7
Poljska	23,1	31,2	22,2	22,1	34,0	32,6	32,2	30,5	29,1	30,3	30,4	31,2	31,5	32,6	33,2	33,3	32,3
Rumunjska	12,3	13,6	12,4	10,7	10,2	11,4	17,7	18,6	20,0	20,8	21,1	24,5	25,7	25,2	24,6	23,9	25,6
Slovačka	13,2	11,2	9,6	8,1	7,5	5,2	6,7	8,0	18,2	17,0	17,6	17,8	17,5	17,2	17,3	18,3	17,3
Slovenija	14,7	17,4	17,5	17,2	18,0	18,1	18,0	18,6	18,6	18,8	19,0	19,5	19,8	20,5	20,6	20,1	19,1
\bar{x}	17,4	18,8	17,2	17,0	17,9	17,8	19,0	19,5	20,1	20,5	20,4	20,9	20,8	21,3	21,1	21,0	20,8
σ	8,2	9,5	8,5	8,6	10,0	9,9	10,2	9,9	9,2	9,4	9,0	9,3	9,5	9,8	9,4	9,4	9,3
σ^2	0,7	0,9	0,7	0,7	1,0	1,0	1,0	1,0	0,8	0,9	0,8	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	0,9
V	47,3	50,5	49,5	51,0	55,6	55,6	53,5	51,0	45,8	45,7	44,0	44,5	45,8	46,1	44,5	44,7	44,4
Hrvatska	8,1	10,5	11,0	11,0	10,2	9,7	10,7	12,1	14,0	14,4	15,0	15,6	16,4	16,6	16,3	13,9	13,5

Izvor: Izračun autora na temelju podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a) i podataka iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS) te vremenskih serija podataka Ministarstva financija o prihodima i rashodima konsolidirane opće države za godine 1995.–2011.

Tablica 5. Omjer poreznih prihoda lokalne i opće države zemalja EU 15 od 1995. do 2011. (u postotku)

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Austrija	18,7	18,8	18,0	17,9	17,7	17,6	16,8	16,4	15,8	16,0	16,1	16,4	16,5	16,7	17,5	17,6	17,9
Belgija	7,4	7,2	7,4	6,9	6,9	6,3	6,6	7,3	7,7	7,3	7,2	7,3	7,8	6,8	8,5	7,9	7,8
Danska	32,6	32,6	33,0	33,6	33,7	34,7	36,4	36,7	36,8	35,4	34,0	34,6	24,9	25,3	26,3	27,4	27,2
Finska	33,0	32,6	30,6	30,5	30,5	29,3	30,7	29,5	29,1	28,5	28,7	29,4	29,9	30,7	34,2	35,1	32,9
Francuska	19,1	18,9	18,4	17,0	16,3	15,5	15,0	15,3	15,9	16,7	17,6	17,5	18,5	18,6	20,9	16,6	20,3
Grčka	1,6	1,6	1,5	1,4	1,3	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5	1,0	1,0	1,4	1,4	1,0	1,0	0,9
Irska	3,0	2,5	2,6	2,2	2,2	2,3	2,4	2,5	2,5	2,4	2,3	2,6	2,7	3,3	4,0	4,5	3,8
Italija	11,6	12,8	12,2	19,0	17,8	20,7	21,2	22,3	23,1	23,0	23,3	22,3	22,6	22,8	21,0	21,5	22,1
Luksemburg	9,1	9,3	8,4	8,4	7,9	8,1	7,7	8,5	8,5	6,8	6,3	6,2	6,3	6,4	6,6	6,0	6,5
Nizozemska	5,6	5,8	5,9	5,9	5,8	5,9	5,8	5,9	6,5	6,5	6,2	5,3	5,3	5,4	5,8	5,8	6,0
Njemačka	11,4	11,9	12,0	12,6	12,4	11,9	11,8	11,6	11,5	12,7	13,0	13,5	13,4	13,3	12,5	12,6	13,1
Portugal	7,7	7,8	7,9	8,3	8,8	8,9	8,6	8,8	8,4	9,5	9,2	8,9	9,6	9,7	10,1	9,4	9,3
Španjolska	13,8	13,5	14,4	14,4	14,1	14,0	13,9	13,0	12,8	13,2	13,0	12,9	12,7	14,3	15,3	15,2	15,2
Švedska	40,6	42,2	40,7	40,2	38,1	38,4	41,6	43,2	43,3	42,6	41,0	39,8	40,6	42,6	43,3	42,4	41,0
UK	4,8	4,8	4,7	4,8	4,8	5,0	5,0	5,6	5,7	6,0	5,9	5,8	5,8	5,6	6,5	6,3	5,8
\bar{x}	14,6	14,8	14,5	14,9	14,6	14,7	15,0	15,2	15,3	15,2	15,0	14,9	14,5	14,9	15,6	15,3	15,3
σ	12,0	12,2	11,8	11,8	11,5	11,6	12,4	12,5	12,5	12,2	11,9	11,9	11,1	11,5	11,9	11,9	11,6
σ^2	1,4	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	1,5	1,6	1,6	1,5	1,4	1,4	1,2	1,3	1,4	1,4	1,3
V	81,8	82,2	81,1	79,2	78,7	79,2	82,7	82,5	81,9	80,3	79,7	79,8	76,4	77,7	76,5	78,1	75,5

Izvor: Izračun autora na temelju podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a).

CROATIAN AND COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION

CROATIAN AND COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION

Tablica 6. Omjer poreznih prihoda lokalne i opće države zemalja EU 12 od 1995. do 2011. (u postotku)

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Bugarska	16,4	16,7	17,4	17,0	17,2	15,5	16,2	16,9	2,4	2,2	2,8	3,1	3,6	3,7	3,8	4,0	4,1
Cipar	2,0	2,0	2,6	2,4	2,4	1,7	2,1	1,7	1,6	2,0	1,5	1,8	1,5	1,6	1,9	1,9	1,9
Češka	20,2	20,0	21,0	21,0	21,2	20,7	19,1	21,5	21,7	22,2	26,1	25,8	25,8	26,3	25,7	26,1	25,7
Estonija	20,0	20,8	20,5	21,5	22,3	21,4	20,9	20,0	19,8	20,0	19,9	20,3	20,4	24,6	22,3	22,2	21,6
Latvija	30,8	31,5	24,4	23,8	23,6	25,3	25,6	25,5	25,9	26,0	24,0	24,3	25,1	27,1	28,5	30,5	28,7
Litva	24,5	25,6	19,7	26,4	28,5	29,0	28,5	14,1	13,3	14,2	14,1	13,6	14,6	16,4	20,1	19,5	16,3
Mađarska	10,3	11,1	12,8	14,3	14,4	14,7	15,6	15,9	16,9	17,9	17,5	18,0	17,1	9,9	10,2	9,8	10,2
Malta																	
Poljska	18,1	17,4	18,1	17,6	15,0	15,2	16,1	16,4	15,7	20,7	19,9	19,8	20,3	20,2	20,7	19,5	19,1
Rumunjska	12,6	13,4	12,4	10,2	14,5	6,3	6,2	5,2	5,5	5,0	4,9	5,3	6,3	4,9	5,2	6,1	5,5
Slovačka	6,3	7,2	7,2	6,9	7,0	7,0	8,0	7,6	6,8	7,1	17,9	18,6	17,4	18,9	20,8	17,4	18,8
Slovenija	11,2	10,9	11,1	10,7	11,3	11,7	12,1	11,9	12,1	12,2	11,6	12,4	14,3	14,3	16,6	18,2	18,2
\bar{x}	15,7	16,1	15,2	15,6	16,1	15,3	15,5	14,2	12,9	13,6	14,6	14,8	15,1	15,3	16,0	15,9	15,4
σ	8,3	8,4	6,6	7,5	7,6	8,4	8,1	7,2	8,1	8,5	8,4	8,3	8,2	9,2	9,2	9,3	8,9
σ^2	0,7	0,7	0,4	0,6	0,6	0,7	0,6	0,5	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	0,8
V	52,8	52,2	43,4	47,8	47,1	54,7	52,0	50,5	62,5	62,4	57,9	56,1	54,1	60,1	57,7	58,3	57,6
Hrvatska	6,4	7,0	6,8	6,8	6,7	6,6	7,0	11,3	12,3	13,5	13,4	14,3	14,5	14,5	15,4	14,3	13,8

Izvor: Izračun autora na temelju podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a) i podataka iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS) te vremenskih serija podataka Ministarstva financija o prihodima i rashodima konsolidirane opće države za godine 1995.–2011.

Tablica 7. Udio poreznih prihoda u ukupnim prihodima lokalnih jedinica zemalja EU 15 od 1995. do 2011. (u postotku)

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Austrija	48,5	50,5	52,6	53,1	53,2	53,8	61,7	58,8	57,0	57,7	56,4	57,9	60,0	61,0	60,8	62,3	63,6
Belgija	31,3	31,3	33,8	33,3	32,3	30,6	31,7	33,3	33,3	33,3	32,8	32,4	33,8	29,0	33,3	33,3	32,9
Danska	47,4	48,9	50,0	50,6	50,5	51,9	52,5	52,1	51,0	50,3	50,9	50,1	37,1	35,9	33,6	34,2	34,0
Finska	46,8	50,2	52,3	54,9	55,6	57,0	56,3	52,7	50,3	48,6	48,1	47,7	48,4	47,0	46,2	46,2	46,1
Francuska	47,4	47,0	48,0	48,0	46,5	43,4	41,8	40,6	40,8	42,5	44,9	44,4	45,9	45,5	44,5	36,4	47,0
Grčka	15,0	13,6	13,6	13,0	13,0	12,0	11,1	11,5	12,5	12,0	7,7	7,7	11,5	10,7	6,1	7,4	6,1
Irska	6,2	5,5	5,6	5,0	4,9	4,9	4,5	4,3	4,2	4,2	9,1	10,1	9,9	10,7	12,7	15,4	15,5
Italija	21,5	26,6	26,3	42,1	39,8	43,5	42,7	45,0	45,8	44,4	43,8	45,1	45,3	44,0	37,4	40,3	42,7
Luksemburg	38,1	39,1	38,1	39,3	38,6	40,4	37,9	40,0	39,7	32,7	34,0	32,0	32,0	30,9	32,1	29,6	31,5
Nizozemska	5,7	8,3	8,5	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	9,1	9,4	9,6	8,6	8,6	8,5	8,3	8,6	8,8
Njemačka	31,3	32,5	33,8	36,4	37,7	36,4	35,6	35,2	35,7	37,5	37,8	39,5	40,3	39,7	36,7	36,4	38,0
Portugal	32,7	33,3	31,5	31,0	33,9	36,4	32,2	33,9	32,8	35,0	35,0	32,8	35,9	35,4	32,8	32,8	33,3
Španjolska	48,3	48,3	50,0	50,0	50,0	50,8	50,8	49,2	48,3	50,8	51,7	50,8	50,8	49,2	43,3	47,0	50,0
Švedska	58,2	63,1	62,7	59,9	61,4	61,9	63,5	63,8	64,5	65,3	63,8	63,6	63,5	65,2	63,8	62,1	61,3
UK	11,5	11,6	12,3	13,5	13,2	13,4	13,3	13,4	12,9	13,8	13,6	13,2	13,4	13,0	12,9	12,9	13,0
\bar{x}	32,6	34,0	34,6	35,9	36,0	36,4	36,3	36,2	35,9	35,8	36,0	35,7	35,8	35,0	33,6	33,7	34,9
σ	17,2	17,8	18,2	18,1	18,2	18,6	19,4	18,9	18,5	18,6	18,3	18,4	17,9	18,1	17,6	17,2	17,9
σ^2	2,9	3,2	3,3	3,3	3,3	3,5	3,8	3,6	3,4	3,5	3,3	3,4	3,2	3,3	3,1	2,9	3,2
V	52,6	52,5	52,6	50,3	50,6	51,2	53,6	52,1	51,7	51,9	50,9	51,5	50,0	51,6	52,2	51,0	51,3

Izvor: Izračun autora na temelju podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a).

CROATIAN AND COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION

CROATIAN AND COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION

Tablica 8. Udio poreznih prihoda u ukupnim prihodima lokalnih jedinica zemalja EU 12 od 1995. do 2011. (u postotku)

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Bugarska	41,2	48,1	47,9	52,8	48,6	42,7	53,1	42,7	8,1	7,5	9,0	10,6	13,8	13,0	10,4	11,4	11,9
Cipar	33,3	30,8	38,5	38,5	38,5	26,7	33,3	26,7	25,0	27,8	19,0	25,0	26,3	27,8	23,8	22,7	22,7
Češka	34,4	26,4	42,7	36,8	43,2	41,1	37,1	39,0	35,2	37,8	46,0	44,6	45,5	45,4	40,9	41,6	43,6
Estonija	45,7	47,5	47,5	52,7	52,7	53,8	44,6	41,2	43,0	44,0	44,0	45,1	46,7	47,6	45,5	44,7	44,9
Latvija	76,5	60,0	53,6	53,0	51,0	52,6	55,6	52,1	54,3	51,5	52,1	51,0	51,9	49,6	45,9	50,0	52,9
Litva	62,5	62,5	51,8	60,0	69,9	67,8	59,4	29,5	29,2	31,1	35,0	34,6	37,5	37,4	33,7	28,1	26,8
Mađarska	20,3	22,7	25,0	28,0	29,8	33,1	33,1	33,3	32,6	36,0	34,7	36,1	38,1	22,4	22,7	21,0	19,8
Malta																	
Poljska	47,0	30,4	48,4	47,7	23,5	23,3	22,8	25,2	24,6	30,8	31,3	32,1	34,3	32,9	30,7	28,8	29,9
Rumunjska	58,1	54,3	55,8	52,6	70,7	26,1	16,7	14,1	14,5	13,2	12,9	11,5	12,6	10,2	9,7	11,6	11,0
Slovačka	51,6	44,7	48,5	55,6	53,6	46,7	51,7	35,9	18,1	18,8	49,3	50,8	50,0	53,3	50,8	42,2	45,5
Slovenija	31,6	31,6	30,9	31,3	32,1	32,1	32,9	32,9	33,7	34,1	32,6	34,9	41,0	39,3	38,9	42,3	41,7
\bar{x}	45,7	41,7	44,6	46,3	46,7	40,5	40,0	33,9	28,9	30,2	33,2	34,2	36,2	34,4	32,1	31,3	31,9
σ	16,0	14,0	9,6	10,8	15,3	13,9	13,9	10,2	13,1	13,0	14,5	14,0	13,5	14,6	14,1	13,6	14,6
σ^2	2,6	2,0	0,9	1,2	2,3	1,9	1,9	1,0	1,7	1,7	2,1	1,9	1,8	2,1	2,0	1,9	2,1
V	35,1	33,5	21,5	23,2	32,7	34,3	34,8	30,0	45,2	43,0	43,7	40,8	37,3	42,5	43,8	43,5	45,7
Hrvatska	68,5	57,4	52,8	56,9	55,0	55,0	53,2	54,6	54,3	57,2	54,9	56,8	53,5	53,8	57,5	55,7	55,1

Izvor: Izračun autora na temelju podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a) i podataka iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS) te vremenskih serija podataka Ministarstva financija o prihodima i rashodima konsolidirane opće države za godine 1995.–2011.

Tablica 9. Omjer rashoda za zaposlene u lokalnoj i općoj državi zemalja EU 15 od 1995. do 2011. (u postotku)

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Austrija	24,6	24,4	24,3	24,8	23,9	23,6	20,4	20,0	19,8	20,4	20,4	19,4	20,0	19,6	20,4	19,6	20,2
Belgija	28,6	28,6	28,8	28,2	28,2	28,7	28,2	29,8	30,1	30,3	30,0	31,1	30,5	30,6	30,5	31,0	31,0
Danska	70,3	71,5	72,4	72,4	72,0	71,9	72,4	71,9	73,3	73,0	74,0	74,1	70,8	71,3	72,0	71,6	70,8
Finska	71,5	72,1	72,6	71,9	71,3	71,8	72,3	72,2	72,3	72,8	72,5	73,3	73,6	73,7	73,0	73,8	73,9
Francuska	20,0	19,7	19,9	20,9	21,5	21,8	22,0	22,4	23,0	23,3	23,5	23,8	25,0	25,8	25,9	26,1	26,5
Grčka	6,9	7,3	6,8	7,7	7,6	7,6	7,7	9,0	9,3	9,6	9,5	9,8	9,6	10,0	10,4	10,4	10,5
Irska	40,7	40,4	41,4	41,8	44,8	47,6	49,4	51,6	51,6	52,1	52,1	52,1	52,1	52,1	52,1	52,1	52,1
Italija	41,3	40,2	42,1	41,9	41,9	41,3	41,9	41,5	40,7	42,1	42,2	43,1	40,6	42,6	41,6	42,3	42,1
Luksemburg	23,5	23,5	22,7	22,4	23,1	22,7	24,1	24,7	23,8	23,5	22,8	23,0	22,5	22,7	22,6	21,0	21,3
Nizozemska	63,2	64,4	64,3	64,9	64,9	65,3	64,6	65,3	65,3	66,0	65,6	66,7	67,0	66,3	66,3	66,3	66,3
Njemačka	25,0	25,0	24,1	23,5	23,8	24,1	23,2	23,2	24,4	23,5	24,1	24,7	24,7	24,3	25,0	25,6	24,7
Portugal	12,0	12,6	12,6	12,3	12,8	12,4	12,9	13,4	13,2	13,2	13,6	16,0	16,5	16,7	18,1	17,2	18,4
Španjolska	16,1	16,1	16,7	17,0	17,1	17,5	17,8	17,0	17,0	16,8	18,0	18,0	17,6	17,4	17,5	17,5	17,2
Švedska	76,7	76,8	76,8	77,2	77,3	76,3	76,8	76,4	76,3	76,6	76,3	76,8	77,2	77,0	77,0	76,6	76,3
UK	43,8	45,2	45,0	45,8	47,9	48,5	47,5	47,1	45,8	45,5	46,4	45,5	45,9	46,4	46,6	46,1	44,1
\bar{x}	37,6	37,8	38,0	38,2	38,5	38,7	38,7	39,0	39,1	39,2	37,0	37,4	37,1	37,3	37,5	37,3	37,2
σ	23,1	23,3	23,5	23,5	23,4	23,4	23,6	23,5	23,5	23,7	24,1	24,1	23,8	23,8	23,6	23,8	23,8
σ^2	5,3	5,4	5,5	5,5	5,5	5,5	5,6	5,5	5,5	5,6	5,8	5,8	5,7	5,7	5,6	5,6	5,5
V	61,3	61,6	61,9	61,5	60,7	60,5	61,0	60,2	60,3	60,3	65,1	64,4	64,2	63,9	63,1	63,7	63,2

Izvor: Izračun autora na temelju podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a).

CROATIAN AND COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION

CROATIAN AND COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION

Tablica 10. Omjer rashoda za zaposlene u lokalnoj i općoj državi zemalja EU 12 od 1995. do 2011. (u postotku)

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Bugarska	57,7	57,5	46,5	32,7	35,0	30,4	27,6	30,9	30,7	31,0	31,9	29,5	28,4	28,3	29,3	29,5	31,1
Cipar	5,5	5,3	5,1	5,2	5,2	5,1	5,3	5,1	4,5	4,7	4,7	5,4	4,8	4,8	4,9	5,1	5,0
Češka	41,4	38,9	38,0	39,4	37,1	39,7	42,3	41,3	47,5	48,7	48,7	48,0	47,9	47,9	47,4	48,0	49,3
Estonija	34,7	36,3	35,2	31,4	28,8	28,7	41,2	41,7	41,2	41,2	41,4	40,9	40,0	39,8	39,5	38,7	38,7
Latvija	27,0	31,2	41,3	43,8	42,0	41,3	40,4	42,5	39,8	47,6	44,6	47,5	43,9	46,3	47,1	45,1	45,3
Litva	43,8	43,3	31,5	32,5	46,6	46,3	46,2	45,1	44,4	43,5	42,7	42,3	44,4	44,9	46,9	46,8	46,6
Mađarska	54,2	54,6	53,8	53,3	52,3	50,9	50,9	49,6	51,1	51,6	51,6	51,6	49,6	49,1	49,6	50,0	48,0
Malta	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7
Poljska	38,3	38,1	37,1	36,0	59,4	59,4	59,8	58,3	55,1	56,4	57,0	56,1	57,3	57,0	57,3	57,8	58,2
Rumunjska	7,6	9,4	11,1	13,8	11,1	12,7	36,1	35,3	35,4	34,6	34,5	36,6	33,0	33,3	34,9	34,0	38,2
Slovačka	10,5	8,4	9,7	9,5	8,5	8,0	10,1	9,9	40,4	37,0	41,1	40,3	40,9	39,7	40,3	39,0	40,8
Slovenija	34,5	33,9	34,2	33,9	33,9	34,5	34,2	34,5	34,2	34,5	33,9	33,9	34,3	33,6	33,9	34,1	33,6
\bar{x}	29,7	29,8	28,7	27,7	30,1	29,8	32,9	32,9	35,4	36,0	36,1	36,1	35,4	35,5	36,0	35,7	36,3
σ	19,4	19,3	17,5	16,5	19,5	19,2	18,6	18,3	16,9	17,3	17,2	17,1	17,1	17,2	17,3	17,3	17,3
σ^2	3,8	3,7	3,1	2,7	3,8	3,7	3,4	3,3	2,8	3,0	3,0	2,9	2,9	3,0	3,0	3,0	3,0
V	65,3	64,8	60,9	59,5	64,7	64,5	56,5	55,5	47,6	48,2	47,8	47,5	48,4	48,5	48,2	48,3	47,6
Hrvatska	5,8	6,5	6,7	8,9	8,8	8,8	6,5	8,1	8,5	9,9	10,1	10,8	11,0	11,4	11,7	11,8	11,7

Izvor: Izračun autora na temelju podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a) i podataka iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS) te vremenskih serija podataka Ministarstva financija o prihodima i rashodima konsolidirane opće države za godine 1995.–2011.

Tablica 11. Pokazatelj fiskalne neravnoteže (Hunterov koeficijent #1) u Republici Hrvatskoj od 1995. do 2011. (u postotku)

Koeficijent	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
#1	43,04	52,04	58,44	56,66	59,21	56,13	57,51	51,85	52,87	53,80	56,26	56,65	43,04	44,59	45,70	41,79	42,24

Izvor: Izračun autora na temelju podataka iz Izvješćaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS) za godine 1995.–2011.

CROATIAN AND COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION

Tablica 12. Pokazatelji fiskalne neravnoteže (Hunterov koeficijent #2) zemalja EU 15 u razdoblju od 1995. do 2011. (u postotku)

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Austrija	90,4	90,2	84,0	86,2	86,3	85,7	86,1	84,6	83,5	84,4	82,9	84,0	85,1	84,2	84,1	86,6	85,9
Belgija	55,4	57,6	58,5	58,7	58,5	60,0	58,5	57,4	55,7	53,0	53,7	54,4	53,0	50,7	52,1	52,9	52,9
Danska	55,5	58,3	59,5	59,7	59,4	60,9	61,7	62,0	60,7	60,1	61,0	60,3	46,6	45,6	43,5	43,2	42,4
Finska	65,9	72,1	77,3	78,6	78,6	79,1	78,9	74,7	74,1	73,7	73,1	71,9	72,4	72,1	71,9	70,9	71,0
Francuska	71,7	71,0	70,1	70,8	68,8	66,3	66,0	64,0	64,1	65,4	67,0	67,3	69,9	69,6	69,7	59,3	69,2
Grčka	60,0	61,9	63,6	59,1	54,5	64,0	60,0	61,5	54,2	55,6	53,8	55,6	55,6	58,6	54,5	58,6	38,7
Irski	42,3	43,8	42,1	42,5	40,7	40,7	42,0	41,3	38,6	38,5	71,9	73,1	74,3	75,9	70,4	67,2	65,5
Italija	41,9	45,5	45,2	61,8	60,9	62,6	63,0	64,9	67,1	62,3	61,0	62,3	63,1	59,7	52,7	55,3	57,5
Luksemburg	62,7	61,7	62,1	63,8	62,5	61,5	64,9	64,4	65,5	60,7	64,2	58,3	57,4	56,9	60,3	58,5	57,4
Nizozemska	52,0	35,9	35,3	36,9	37,3	37,6	36,7	36,8	35,7	37,0	37,3	35,3	35,7	36,7	36,6	36,0	35,2
Njemačka	68,3	67,5	68,8	69,3	69,3	69,3	70,3	70,3	70,3	69,9	67,6	68,9	67,1	67,6	67,5	68,4	67,9
Portugal	81,3	83,3	84,5	83,6	82,5	81,4	82,5	79,7	79,0	77,0	79,7	76,9	79,1	78,6	77,3	79,2	77,1
Španjolska	67,8	67,2	67,8	67,2	67,7	68,3	67,8	68,3	67,2	69,5	70,0	69,4	69,7	69,7	71,2	74,0	72,5
Švedska	79,8	83,4	82,9	78,7	79,1	79,0	79,9	80,3	80,7	81,0	78,5	78,8	78,8	80,2	78,7	76,1	76,2
UK	32,5	33,3	33,3	35,5	35,2	40,9	37,9	37,5	36,6	37,3	36,7	35,7	37,5	38,8	38,2	35,0	36,4
\bar{x}	61,8	62,2	62,3	63,5	62,8	63,8	63,7	63,2	62,2	61,7	63,9	63,5	63,0	63,0	61,9	61,4	60,4
σ	15,9	17,1	17,0	15,7	15,9	14,9	15,4	14,9	15,5	15,3	13,9	14,2	15,1	15,0	15,0	15,4	16,2
σ^2	2,5	2,9	2,9	2,5	2,5	2,2	2,4	2,2	2,4	2,3	1,9	2,0	2,3	2,2	2,2	2,4	2,6
V	25,7	27,5	27,3	24,8	25,4	23,3	24,2	23,6	25,0	24,8	21,7	22,4	23,9	23,8	24,2	25,0	26,9

Izvor: Izračun autora na temelju podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a).

Tablica 13. Pokazatelj fiskalne neravnoteže (Hunterov koeficijent #2) zemalja EU 12 u razdoblju od 1995. do 2011. (u postotku)

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Bugarska	58,3	67,3	58,3	57,5	67,1	51,3	60,9	51,4	18,8	17,2	49,3	15,6	25,8	28,8	34,9	27,1	31,3
Cipar	85,7	86,7	86,7	87,5	93,3	87,5	88,2	88,2	83,3	75,0	72,7	70,0	73,7	73,7	68,2	63,6	65,2
Češka	73,5	65,6	77,5	74,5	72,6	72,7	66,3	68,8	63,0	65,0	69,0	70,4	68,5	69,7	69,2	67,8	68,4
Estonija	62,7	64,4	62,4	69,4	69,5	69,4	60,0	61,2	60,4	61,5	60,0	63,4	65,3	66,1	64,3	60,0	61,9
Latvija	84,9	78,6	60,0	64,9	67,3	64,9	69,1	67,0	66,0	68,0	70,5	70,1	69,4	65,9	68,8	66,9	71,3
Litva	67,5	67,5	57,5	61,1	78,6	73,6	65,0	41,1	39,3	39,8	45,7	48,8	57,8	58,1	50,9	49,6	48,5
Mađarska	42,0	44,4	50,8	53,1	52,4	57,5	57,5	58,9	54,9	57,0	56,9	60,8	60,5	42,2	44,7	46,5	44,3
Malta	16,7	28,6	16,7	0,0	16,7	14,3	0,0	14,3	0,0	14,3	0,0	16,7	16,7	0,0	0,0	0,0	28,6
Poljska	67,3	47,8	70,9	69,4	48,3	47,0	46,1	48,9	47,7	50,4	51,5	52,6	51,9	51,1	51,4	51,7	51,1
Rumunjska	100,0	100,0	100,0	100,0	95,0	40,9	26,6	27,7	23,9	25,7	21,1	17,2	26,5	28,3	28,7	22,9	28,9
Slovačka	85,9	95,0	83,0	89,2	91,7	70,4	86,7	66,7	45,2	43,8	70,1	72,3	73,3	75,0	73,6	72,6	71,2
Slovenija	49,4	50,6	48,7	51,3	51,8	53,6	52,9	54,7	53,5	52,3	51,2	54,0	60,7	61,5	60,4	61,4	59,8
\bar{x}	66,2	66,4	64,4	64,8	67,0	58,6	56,6	54,1	46,3	47,5	51,5	51,0	54,2	51,7	51,3	49,2	52,5
σ	22,8	21,4	21,6	25,4	22,5	19,2	24,3	19,7	23,0	19,9	21,7	22,1	20,0	22,8	21,6	21,9	16,3
σ^2	5,2	4,6	4,7	6,4	5,1	3,7	5,9	3,9	5,3	4,0	4,7	4,9	4,0	5,2	4,6	4,8	2,7
V	34,5	32,2	33,6	39,1	33,6	32,7	42,9	36,4	49,6	42,0	42,1	43,4	36,9	44,2	42,1	44,6	31,0
Hrvatska	96,17	95,53	94,38	93,63	94,29	95,33	94,30	91,87	90,74	94,26	93,46	94,06	91,28	91,52	92,52	91,18	90,33

Izvor: Izračun autora na temelju podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a) i podataka iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS) te vremenskih serija podataka Ministarstva financija o prihodima i rashodima konsolidirane opće države za godine 1995.–2011.

CROATIAN AND COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION

CROATIAN AND COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION

Tablica 14. Pokazatelji fiskalne neravnoteže (Hunterov koeficijent #3) zemalja EU 15 u razdoblju od 1995. do 2011. (u postotku)

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Austrija	95,2	95,1	87,2	89,4	89,5	89,0	91,1	89,7	88,6	89,6	88,2	89,3	90,5	89,5	89,0	91,5	89,7
Belgija	63,1	65,2	66,2	66,7	66,2	67,7	67,7	67,6	67,1	65,2	65,7	67,6	65,2	64,2	64,8	65,7	65,7
Danska	99,1	99,1	99,1	99,1	98,7	99,0	99,1	99,1	98,8	98,8	98,8	99,1	99,1	99,1	99,2	99,2	99,2
Finska	100,0	100,0	99,5	100,0	99,5	100,0	100,0	99,5	99,5	100,0	99,5	99,5	100,0	99,5	100,0	99,6	99,6
Francuska	93,9	94,0	93,8	93,8	92,7	88,8	89,7	89,0	89,3	89,7	89,9	89,1	90,3	89,6	89,3	94,1	92,3
Grčka	95,0	95,2	95,5	95,5	100,0	96,0	96,0	96,2	95,8	96,3	100,0	96,3	96,3	96,6	97,0	93,1	96,8
Irska	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	98,6	100,0	98,3
Italija	96,9	97,7	97,0	97,1	96,4	96,4	97,3	97,3	96,6	96,1	96,8	96,8	97,3	97,4	97,0	96,9	96,7
Luksemburg	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	98,2	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Nizozemska	99,1	98,8	98,7	99,4	99,4	99,4	99,4	99,4	98,8	99,4	99,4	99,3	99,4	99,4	99,4	99,4	99,4
Njemačka	69,5	67,5	68,8	69,3	69,3	69,3	70,3	70,3	70,3	69,9	67,6	68,9	67,1	67,6	67,5	68,4	67,9
Portugal	97,9	98,1	100,0	98,2	100,0	98,3	98,4	98,4	98,4	98,4	98,4	96,9	97,0	95,7	94,7	97,2	94,3
Španjolska	93,2	93,1	91,5	90,2	90,3	91,7	91,5	91,7	90,2	91,5	90,0	90,3	89,4	89,4	90,4	90,4	89,9
Švedska	99,6	100,0	100,0	99,6	100,0	99,2	99,6	99,6	100,0	99,6	99,6	100,0	100,0	99,6	99,6	99,6	99,2
UK	100,0	99,1	99,1	99,1	99,1	100,0	100,0	99,2	99,2	100,0	99,2	100,0	100,0	100,0	100,0	99,3	100,0
\bar{x}	93,5	93,5	93,1	93,1	93,4	93,0	93,3	93,1	92,8	92,8	92,9	92,9	92,8	92,5	92,4	93,0	92,6
σ	11,4	11,3	11,0	10,8	11,0	10,7	10,5	10,5	10,6	10,9	11,4	10,7	11,5	11,5	11,4	11,0	11,0
σ^2	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,3	1,2	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2
V	12,1	12,1	11,9	11,6	11,8	11,5	11,3	11,3	11,4	11,8	12,3	11,6	12,4	12,5	12,3	11,8	11,9

Izvor: Izračun autora na temelju podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a).

Tablica 15. Pokazatelj fiskalne neravnoteže (Hunterov koeficijent #3) zemalja EU 12 u razdoblju od 1995. do 2011. (u postotku)

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Bugarska	88,9	90,8	58,3	94,5	94,7	93,4	89,1	87,8	81,3	81,3	83,1	78,1	86,4	87,7	87,2	92,9	88,1
Cipar	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Češka	99,0	99,2	97,1	98,0	97,9	99,0	98,0	98,2	97,6	98,3	98,2	99,1	98,1	99,1	97,5	97,5	96,5
Estonija	79,1	79,8	82,2	86,7	87,4	88,2	89,0	90,3	89,6	88,5	88,4	89,2	88,4	89,0	87,0	86,0	85,6
Latvija	98,8	92,9	100,0	92,8	90,4	89,7	93,8	94,2	94,7	94,0	95,8	94,4	99,1	97,6	100,0	100,0	99,1
Litva	97,6		81,6	80,0	81,6	81,3	71,0	77,9	82,0	80,7	81,5	79,8	79,5	80,6	80,6	82,3	82,2
Mađarska	82,4	81,5	83,1	84,4	83,9	84,2	84,2	85,3	84,2	85,2	85,4	86,2	86,6	86,2	87,0	85,0	83,5
Malta	100,0	100,0	100,0	80,0	100,0	100,0	85,7	100,0	83,3	85,7	83,3	100,0	83,3	80,0	83,3	83,3	100,0
Poljska	67,3	47,8	70,9	69,4	48,3	47,0	46,1	48,9	47,7	50,4	83,3	83,2	84,2	82,3	83,8	83,4	83,7
Rumunjska	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	93,2	93,8	100,0	98,5	97,1	98,6	94,3	98,0	99,0	98,0	87,5	83,5
Slovačka	89,1	98,3	85,1	97,3	97,2	77,8	93,3	91,7	93,2	96,9	98,5	98,5	100,0	93,3	100,0	98,6	97,0
Slovenija	79,2	76,6	78,2	79,5	83,1	82,1	81,2	82,6	83,7	83,7	84,9	86,2	88,1	87,9	89,1	88,1	86,6
\bar{x}	90,1	87,9	86,4	88,6	88,7	86,3	85,4	88,1	86,3	86,8	90,1	90,7	91,0	90,2	91,1	90,4	90,5
σ	11,0	16,0	13,5	10,0	14,5	14,5	14,7	14,3	14,0	13,4	7,4	8,0	7,5	7,4	7,4	7,0	7,3
σ^2	1,2	2,6	1,8	1,0	2,1	2,1	2,2	2,1	2,0	1,8	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5
V	12,2	18,2	15,6	11,3	16,4	16,8	17,2	16,3	16,2	15,4	8,2	8,8	8,3	8,2	8,1	7,7	8,1
Hrvatska	99,38	99,16	97,21	97,35	97,31	98,15	97,43	95,28	95,39	98,23	98,22	98,39	96,60	96,52	96,55	95,25	96,29

Izvor: Izračun autora na temelju podataka Eurostat baze Annual government finance statistics (gov_a) i podataka iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS) te vremenskih serija podataka Ministarstva financija o prihodima i rashodima konsolidirane opće države za godine 1995.–2011.

CROATIAN AND COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION

FISCAL DECENTRALISATION AND FISCAL IMBALANCE IN
CROATIA AND THE EUROPEAN UNION COUNTRIES

Summary

The aim of the paper is to show the degree of fiscal decentralisation and fiscal imbalance in Croatia compared to the other EU member states, and to test the hypothesis of Croatia's relative fiscal centralisation and vertical fiscal imbalance. The degree of fiscal decentralisation is estimated by using the coefficients of decentralisation of revenue, expenditure, tax revenue and expenditure for employees, and a share of tax revenue in total local governments' revenue. Fiscal imbalance is determined by calculating the Hunter's coefficients. The results indicate the relative decentralisation of Croatia in comparison to the other member states in terms of total revenue and expenditure as well as in terms of expenditure related to compensation of employees who have been transferred from the central to local government. Regarding tax decentralisation, Croatia lags slightly behind the EU average. Vertical fiscal imbalance in Croatia is lower than in the other EU member states.

Key words: fiscal decentralisation, fiscal imbalance, Hunter's coefficient, Croatia, EU